

videns (in dño) faciendo sicut ego qui vere me humiliavi et in deo speravi. speret inq̃ in dño non p̃sumat de se (et hoc nūc et vsq̃ in seculū) id est hanc spem cōtinue et semper sine fine habeat quousq̃ ad eternitatē veniat q̃ postea nō erit spes sed res fides enim et spes transeūt naz qd credimus videbimus et qd speramus tenebimus charitas atq̃ manet in eternū. p̃pter qd et maior horum dicit. docet ergo vt nullo fine tpm spes nostra claudat vt per spem p̃uis cui bona futuri seculi capiamus. **Ratio.**

Ne p̃mittas nos exaltari in supbijs seculi omnipotens pater sed qui mitis es et humilis corde: doce nos humilibz tibi placitis consentire. Per do.

Psalmus de bono desiderio. p̃ edificatōne domus dei spiritualis scz ecclesie in moribus et fide et de huius desiderij impletionē. ps. cxxi.

Memento domine dauid: et omnis mansuetudinis eius. Auctor psalmi p̃pheta dauid. Titulus vt supra. Materia edificatio eccie in moribus et fide. Intentio: monere vt nos ipsos et alios edificemus domū dñi iuxta illd templū dei sanctū est qd estis vos. Sententia in generali: p̃pheta in illo psalmo declamat bonū desiderium de edificatōne eccie in moribz et fide et precatur p̃ eius impletōne. In hoc tredecimo gradu iam hūilis et mansuetus satagit de edificatōne spiritualis domus dei. vt et dauid ad litterā sollicitus fuit de materiali. Et p̃grue post gradū humilitatis agit de edificatōne domus q̃ p humilitatē efficit aliquis domus dei. Vñ alibi sup quem req̃scet spiritus meus nisi sup humile et quietū. Sententia in speciali: volens ergo edificare domū dño ait in persona totius christi. **Memento** o (dñe) pater (dauid) spiritualis manu fortis et supponit causam dicens (et omnis mansuetudinis eius) qua vicit diabolum et inimicos eccie. Illi seniebāt: iste sufferebat: vicit sunt qui seniebant: vicit qui sufferebat: ad litterā dauid rex. ille valde mansuetus fuit sed nō de illo hic agit immo de eius significato. dauid enim interpretat manu fortis et per illū typice significat totus christus scz caput et corpus cuius humilitas et mansuetudo hic cōmendatur christus manu fortis ad bellanduz mansuetudine vicit aduersarios et in ista mansuetudine corpus christi qd est eccia vicit inimicos. Sic manu fortis vincat opando. Ad hoc autē memento vt impleat.

Sicut iurauit dño: votum vouit deo iacob.

Sicut iurauit dño .i. firmiter p̃misit (et votum vouit) ex deuotōe et bona voluntate (deo iacob) Ideo dicit deus iacob vt nos sumus spiritualiter iacob si deum volumus habere adiutorem. Iacob enim supplantator dicit et ille est iacob qui vicia supplantat. q. d. ita memeto dauid vt impleat quod deo p̃misit. nemo p̃sumat viribz suis se reddere qd vouerit. Qui te hortat vt voueas ip̃e adiuvat vt reddas vouit autē ecclesia vt sit domus dei quo nihil gratus potest deo offerri vouet etiā quelibet fidelis anima vt faciat in se domū dño cum renunciat diabolo et pompis eius in baptismo vñ ex p̃sona ip̃ius ecclesie cōsequenter ostendit que iurauit et vouit dño dicens.

Si introiero in tabernaculū dom⁹ mee: si ascendero in lectū strati mei.

Si introiero .i. nō introibo hic enim ponit si p̃ non (in tabernaculū domus mee) vt intendens rebus meis quera et mea sunt nō que dei et satisfaciā priuate voluntati mee. i. mea et p̃pria attendens ea que dei sunt nō postponam sciebat se priuato impediri et p̃prio ne fieret locus deo (et si ascendero) .i. nō ascendā (in lectū strati mei) ad quiescendū. i. nō acquiescā carnī nec sequar voluptates eius. In primo scz si introiero notatur supbia. in scdo scz si ascendero concupiscentia carnis. in tertio qd sequit scz si dederō concupiscentia oculor.

Si dederō somnū oculis meis: et palpebris meis dormitationē.

Si dederō .i. non dabo (sommū) .i. vanam et carnalē delectationē (oculis meis) scz mētis Terrene felicitates somnia sūt q̃ cito transeūt in quibus dormire et torpere nō debent qui locum dño inuenire volunt (et) vt plus dicaz nō dabo (palpebris meis dormitationē) vt nunc ad talia inclinet nūc erigar quod minus est q̃ dormire. somnū oculis dat et dormit qui terrena et felicitates seculi cōcupiscit nō dormit sed dormitat q̃ modo retrahit a terrenis modo inuoluitur illis et quasi qui dormit caput crebro inclinat et releuat. Sic etiā dormit qui peccat et non penitet. dormitat qui vices peccandi et penitendi alternat. ob dormit qui in pctō moritur.

Et requiem temporibz meis donec inueniam locum domini tabernaculū deo iacob.

Et vt ad huc plus dicam si desidero .i. non dabo (requiem temporibz meis) tali parti capi

tiarnde somnus venit ad oculos. Cum ceperit te aliquid tpale delectare ad peccandū iam grauant tibi tpa. Noli te dare tali delectatōni maiores enim dolores habebit q̄ suauitates. Et ea cogitatōne quasi conficans frontem et cutis somnū r paras locū dñō. Si enim nō de deris requies temporibz tuis nō venit somnus hec igitur omnia non faciam (donec inuenias locum dñō) in me vbi requiescat qui super humilem requiescit. q. d. nō faciā illa predicta sed istud scz (inueniā locū dñō) in me ipso (tabernaculum deo iacob) qd idem est. i. eccliam presentem fundatā et firmatā. hoc est me ipm faciā locum dñō r edificabo eccliaz in qua militandū est deo. Ecclesia scdm pntem statū vbi lucta est et pugna dicit tabernaculū in quo militatur in futuro erit domus in qua pausabit. In tabernaculo qd militantiū r pugnantū est gemim⁹ et laboramus in domo gaudebimus r laudabimus. Vel ex psona christi capitis potest legi ab illo loco (Si introiero). q. d. Iurauit dauid. i. christus dicens. (Si introiero in tabernaculū domus mee) scz celestis habitatōis et (si ascēdero in lectū strati mei). i. ad dexterā patris vbi est requies r finis labor. r (Si dederō somnū oculis meis). i. requiē triduanē mortis. Deinde alijs verbis idem reperit et palpebris meis dormitatōne et requiē tpibz meis donec inueniā locum dñō tabernaculū deo iacob). i. donec ecclesia sancta predicatione sit fundata. hoc pmut totus christus r impletū est. Nam.

Ecce audiuiamus eam in effrata: inuenimus eam in campis silue.

Ecce audiuiamus eam) scz locum seu deum vel eam) scz sedem dñi seu eccliam (in effrata) id est in pphetis speculatoribz futuroz (inuenimus eam) Vel (eam in campis silue). i. in humilibus gentibz incultis. Effrata hebraice dicitur speculū latine. speculū q̄ppe imaginē habet omnis pphetia imagoz figura est futuroz campi autē silue sunt humiles gentes inculte. Quod ergo audiuiamus in effrata inuenim⁹ in campis silue qz quod predicatū est in imagine pphetie iudeis manifestatū est in fide gentibus. Rectū inuenimus sed pseuerando in militātia etiam.

Introibimus in tabernaculū eius: adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius

Introibim⁹) p fidem (in tabernaculū eius) scz dñi dei iacob nos qui in vna domo ecclesie per dñm aggregamur r p charitatē viuus lapidibus r sanctis compaginamur r tūc domus dei efficiamur r a deo habitamur et etiam a deo

id ē debito cultū dñi venerabimur (in loco vbi steterunt pedes eius) scz dei. i. in quo p̄dicatōes aplice audiunt r stabilitas fidei quaz credim⁹ reperit que tanq̄ pedes sustentant totū corpus ecclie recte aut prius introire postmodū adorare se phibet qz eum qui extra domū dei remanet vt qui charitatē nō habet deus ad salutem non exaudit. Et qz omnia p celestis patrie requie habēda facere debemus recte subiūgi.

Surge dñe in requiem tuam: tu et arca sanctificationis tue.

Surge) o (dñe) a morte r inferis reuertere (in requiem tuam) ascendendo in celū et nō solum tu sed (tu) pmo r deinde (arca sanctificationis tue). i. vniuersa ecclia r te prius exalta to exaltet postea ecclia quaz figurauit arca noe vel testamenti que adhuc in multis carnalibz lata est in paucis spiritalibz angusta. non aude ret sibi resurrectionē pmittere corpus nisi prius resurgeret caput. Et bene arca sanctificationis ecclesia dicit qz ab ipso sanctificata quo r redimitur. Unde subdit. Et te eunte ad patrem.

Sacerdotes tui induant iusticia: et sancti tui exultent.

Sacerdotes tui) scz regale sacerdotiū (in) duantur) et muniant (iusticia) fidei. i. fide qz iustus ex fide viuut vt in vita iusticie muniti non sautient a iaculis inimici. qz scdm gregoriū sicut vestimentū a frigore sic iusticia defendita morte (et sancti tui). i. membra tua accepto pignore spiritus sancti (exultent). i. letent testimonio bone conscientie spe resurrectionis que precessit in capite sic accepit eosdem sacerdotes r sanctos scz fideles quibz dicit vos estis genus electū regale sacerdotiū. gens sancta: ppls acq̄ sionis. Vel (sacerdotes tui). i. prelati ecclesie (induant). i. vndiqz circūdent (iusticia) r alijs virtutibz r inde (sancti tui). i. minores r subditi fideles (exultent) re laudando. Sed iam rogat deus p reliquijs israel cum subdit.

Propter dauid seruum tuum: nō auertas faciem christi tui.

Propter dauid seruum tuum). i. ppter illum qui de semine dauid formā seruile suscepit (nō auertas) penitus a iudeis o deus pater (faciem christi tui) Quia enim christus faciem suā auertit a iudeis a quibz crucifixus est r cōuertit ad gentes rogat pater ppter reliquias israel vt salue fiant qd iam in pluribz impletū est. Nota qz ait ppter dauid ac si diceret mei etiam memento vt ppter me r pmissionē mibi factā iudeos funditus non repellas. Et bene dicit ppter dauid seruum tuum qz.

Juravit dñs dauid veritatem et nō frustabitur euz: te fructu ventris tui ponā super sedem tuam.

Juravit dñs). i. per semetipm firmavit et certitudinalit̃ pmissit (dauid) illi actuali (vitatē) pmissionis implende (et ideo nō frustrabit eū) decipiendo in pmissio. **J**uravit inq̃s. d. de fructu ventris tui). i. filiū virginis natū de stirpe tua (ponam) regem (super sedem tuā) iudaice plebi spiritualiter p̃sidente iuxta illud et dabit illi deus sedem dauid patris eius qz quos dauid rexit t̃p̃aliter eos christus rexit spiritualiter. Et non tñ illū ponā sup sedem tuā sed etiā.

Si custodierint filij tui testamentū meū: et testimonia mea hec que docebo eos.

Si custodierint filij tui). i. homines ex te nati (testamentū meū). i. pactum (et testimonia). i. precepta (mea hec que docebo eos) nō que ip̃i sibi cōstituant sicut legif de scribis et phariseis qui plus innitebant adinuetionibz suis q̃s dei preceptis et mandatis.

Et filij eorum vsqz in seculū: sedebunt super sedem tuam.

Et). i. nam (filij eorum). i. sequaces et imitatores si custodierint tunc (vsqz in seculū). i. quam diū durabit hoc seculū (sedebunt filij tui et filij eorum (sup sedem tuam)). **E**t si nō custodierint nō tñ perit pmissio qz si nō implet in te impletur in alio. Nam et filij dauid non stirpe sed cultu dei et fide sunt qui spirituales reges sui et aliorz erunt. **E**t de christo sic accipe. **J**uravit dñs pater (dauid). i. christo (veritatē et nō frustabitur eum) qz ea nō euacuat sed adimplet dicens (de fructu ventris tui ponam sup sedem tuā). i. illos quos ad fidem paries o christe faciam reges sui sc̃ipos bene regētes nō tñ omēs sed custodientes (testamentū meū). i. pactū baptisimi (et testimonia mea). i. p̃cepta vite qz tūc sedebunt sup sedem tuā. i. p̃ncipes erūt tue beatitudinis et eternas sedes accipiet vt sicut tu es regie p̃ncipis ita et ip̃i p modo suo et hoc vsqz in seculū. i. in eternū. Nos sumus fructus ventris eius quos spiritualiter tanquā ex vtero generauit. Qui si testamentū et testimonia eius custodiāmus sedere nos faciet in celestibz. **E**rgo imitemur et nos opera dauid. i. manu fortis ñi christi vt p imitationē bonoz operū mereamur esse filij eius quatenus possimus illā sedē adipisci de qua ip̃e discipulis airado parare vobis locū. **E**t iterū in domo patris mei mansiones multe sunt. hec autem pmissit deus gr̃is et nō p meritis.

Quoniam elegit dominus syon: elegit

eam in habitationem sibi.

Quoniam elegit dñs) sola gr̃a (syon). i. sc̃tām ecclesiam nō enī ex operibz iusticie que fecimus nos sed fm suam miam saluos nos fecit. vnde ip̃e ait. **E**go vos elegi de mundo vt eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat. hic enī erit pmanens fructus eorum vt ip̃i habitent in deo et deus habitet in ip̃is. **E**nī sequit̃ (elegit eam in habitationē sibi) vbi spiritualiter habitet q̃ vbiqz est. **E**legit inq̃s dicens rei expientia.

Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam elegi eam:

Hec) sc̃z ecclesia est (requies mea) vbi sc̃z requiescor hoc (in seculū seculi) qz durat in eternum quantū amat nos deus in istis p̃bis eius attendere debemus vt qz nos requiescam⁹ se dicat requiescere. Non enī ip̃e aliquando turbat vt sic requiescat s̃z dicit se requiescere in nobis qz nos in illo requiē habebimus et (hic). i. in ecclesia (habitabo) p̃seueranter nō merito suo s̃z (quoniam) gr̃is (elegi eam) dans gr̃atā et benedictionē. **U**nde apte subiungit.

Uiduā eius benedicens benedicā: pauperes eius saturabo panibz.

Uiduā eius benedicens benedicā) iungi benedictione gr̃e et glorie vidua est omnis anima que intelligit se destitutā et deserta omni auxilio nisi solius dei. **S**i istud sentit si viduitatē suam nouit benedicat in hoc seculo in virtutibz et operibus in multis consolationibz spiritualibz et t̃p̃alibus benedicet et in futuro cum angelis et celestibus virtutibz vt ibi iam sponsum suū videat et gloria eterne vite p̃fruat̃ (et pauperes eius) spiritū nō p̃sumentes de se vel de seculo sed de deo nō habentes elatū spiritū sed humiles corde (saturabo panibz) nūc sacra scriptura et sancta eucharistia et in futuro celestis patrie cibis spiritualibz et re ipsa. **E**t.

Sacerdotes eius induā salutari: et sancti eius exultatione exultabunt.

Sacerdotes eius). i. genus electū sc̃z omēs fideles se ipsos offerentes (indua salutari) sc̃z christo. i. orna bo p̃formitate salutaris sui fm illud apli quotquot in christo baptisati est̃ christum induistis et ideo (sancti eius) p eum sanctificati sc̃z idem qui et sacerdotes (exultatione) interna (exultabunt) speciali gaudio ex hoc fidei indumēto qz indui sunt salutari. vñ enī p fidē christū cognoscūt inde de spe celestis p̃rieuehementer hilarescūt. **E**t (sacerdotes eius). i. p̃latos (indua salutari). i. christo et gr̃a spūs sancti vt boni et idonei sint ad ministrandū et docendū et inde (sancti eius). i. subditi (exultatione)

exultabunt id est in dño gaudebunt. Et etiam
ideo exultabunt. qz

Illuc pducam cornu dauid: parauit
lucernam christo meo.

Illuc scz in ecclia pducas et suscitabo cor
nu dauid. i. regnū et altitudinē christi qd est in
christū credere et de eo psumere. Sancte eni ec
clie cornu et altitudo spiritalis est fides q ad
supiora tendit donec id qd mō est fides erit spe
cies cum id qd modo credim⁹ manifeste vide
bimus. Sed qz fidei charitas in tenebris erat
recte dicit (pau) ad hec pficienda (lucernā) scz
ioannē qui erat lucerna lucens et ardens (chri
sto meo) manifestando. Joānes baptista a deo
dicit lucerna pparata christo qui euz in huius
mundi tenebras venturū nunciauit. Necessa
rium enim erat vt ante lumen lucerna apperet
vt hi q in tenebris et in ymbra mortis sedebāt
p lucernā addiscerent qualiter in lucem crede
re debuissent.

Inimicos eius induam cōfusione: sup
ipm autem efflozebit sanctificatio mea.

Inimicos autē (eius) i. christi aduersantes
sibi scz qui in christū credere noluerūt (induas
cōfusione) cum viderint dñm in sua maiestate
euz eos in fine seculi vndiqz calamitas atqz in
teritū inuoluet sed ad cōsolationē iustoz sub
iungit (sup ipm autē) scz christū (efflozebit san
ctificatio mea) flos sanctificatōis est gloria di
uinitatis flos sanctificatōis est nouitas resur
rectionis. Nam quasi atuerat in passione dñs
cum vero resurrexit a mortuis iam cepit flore
re sanctificatio eius. iam cepit filius dei appare
re. et exaltari cornu eius hoc dicit a simili arbo
ris que quando floret pulchrior est.

Oratio.

In omni ingressu nostro memor esto nostri
omnipotens deus indue nos sacerdotali iusti
cia vt indui mereamur in tabernacula sempi
terna. Per dñm.

Psalmus de vnitāte et cōmendatōe
fraterne charitatis eccliam et christiani
religionē edificantis et cōpaginantis.

ps. cxxxij.

Ecce quam bonus
et quam iocundus: habitare fratres
in vnum.

Auctor psalmi ppha dauid Titulus vt sup.
Materia fraterna charitas eccliam edificans
et cōpaginans. Intentio monere fideles ad ha
bendā fraternā charitatē. Sententia in gene
rali ppha in isto psalmo cōmendat vnitātē cha

ritatis fraterne in christiana religiōe: declarat
qz hoc exēplis et vtilitatibz diuersis. Quartus
decimus gradus est charitas primi que facit
frēs habitare in vnū vnde est bñdictio et vita.
Sñia in speciali: hic g vir iustus de fratru cō
habitātōe exultās ait. (Ecce) qd oñdētis est: qz
plus ostensione qz lingua explicat qd dictu
rus est. (qz bonū) i. vtile (et qz iocundū) i. delecta
bile est (habitare fratres) nō frēs dicit corpe
sz mente nō carnales sz spirituales (in vnū) fide
li mente et sincera charitate habere cor vnum
et aīam vnam. Ista psalterij verba: iste dulcis
sonus: ista suavis melodia velut tuba spūs san
cti diuisos corpe in vnū cōgregauit et monaste
ria plurima pepit. Ad hunc sonū frēs excitati
sunt qui habitare in vnū ceperūt a quibz tum
bñdictio ad ceteros descendit qui et si nō cor
pore tum in vnū habitāt mente et fide. Ubi pe
trus cantor. Illi vere habitāt in vnū qui requi
runt illā vnam de qua dicit. Vnā petij hāc re
quiram. Habitant autē oēs christiani in vnū
vnitate fidei specialius cenobite vnitate loci et
puentus. specialissime aut anachorite habitāt
in vnū qui et si sint sepati a cōsortio hoīm deo
sunt vnī et socij ecclesie triūphantis. Hāc enī
vitā qz perfectior est nō cōcedit Bñdictus vel
Hieronymus nisi pfectissimis et pb. atissimis
viris. Hec Petrus. Ita autē est bonū et iocun
dum habitare fratres in vnum.

Sicut vnguentū in capite: qd descen
dit in barbam barbam aaron.

Sicut vnguentū i. vncio spūs sancti que
fuit prius in capite christi et dicit hoc a silitu
dine regū et sacerdotū qui in veteri testamento
in figura christi inungebant. (quod) vnguen
tus postea (descēdit) a capite christo (in barbā)
et determinat in cuius barbā subdens (barbā
aaron) scz christi veri sacerdotis. Noster aaron
nō sacerdos est christus hic se ipm obtulit in sa
crificium p nobis et resurgens ascendit in ce
lum et venit spūs sanctus a capite in barbam
eius. i. in fortes et pfectos qz barba designat.
nam barba maturitatē: grauitatē: fortitudinē
et pfectionē significat. scz in aplos et in alios
primarios scōs qz familiaris et vicinior chri
sto capiti suo adherentes prius in vnū habita
re ceperūt et primos impetus seculi sustinuerunt
nec vinci potuerunt.

Qd descēdit in oram vestimēti ei⁹ sicut
ros hermon qui descēdit in montē syon.

Quod vnguentū postea (descēdit) ab illis
(in oram vestimēti eius) scz christi. i. in illos
pfectos qui norunt habitare in vnum qui legē

implent. inuicem onera sua portantes. Secuta est enim ecclesia et peperit monasteria. Nam vestis domini et sacerdotalis significat ecclesiam. ora autem perfectionem: quia in ora perficitur vestimentum. Et forte per istam oram vult intelligi que est in capite tunice per quam intrat caput. Tales sunt qui habitant in vnum et sicut per istam oram intrat caput hominis ut se vestiat sic per concordiam fratrum nam christus qui caput nostrum est intrat ut vestiamur. id est illi ecclesia hereat. vel descendit usque ad oram. id est usque ad nos ad quos fines seculorum deuenerunt nam de plenitudine illius omnes nos accepimus hoc autem quod fratres habitant in vnum non ex suis viribus vel meritis est sed ex dei dono et gratia ideo subiungit (sicut ros hermon). id est gratia christi. ros enim de celo veniens est gratia. hermon vero interpretatur lumen exaltatum a christo ergo est ros gratie qua fratres in vnum habitant qui prius exaltati sunt in cruce postea in celo (qui descendit in montem syon). id est in sanctam ecclesiam que propter altitudinem vite et speculationem celestis patrie non immerito et monasterium syon appellatur non ergo habitant in vnum nisi in quibus fuerit gratia et charitas christi et quibus est anima una et cor vnum in deo. Ideo autem bonum est et iocundum habitare fratres in vnum.

Quonia illuc mandauit dominus benedictionem et vitam usque in seculum.

Quonia illuc. id est in fratribus in vnum habitantibus et ubi est talis unitas fraterne charitatis mandauit et precepit (dominus benedictionem) suam per multiplicationem gratie et promotionem virtutum in presenti et mandauit. id est promisit (vitam) per collationem glorie et multiplicationem premiorum in futuro (usque in seculum). id est in eternum duraturam. Seruus ergo concordiam sibi a domino consequi benedictionem et vitam. Qui enim in vnum sunt solummodo corpe hi in mola in agro in lecto relinquuntur. ceteri vero qui in vnum sunt corde assumuntur. valde ergo bonum est et iocundum habitare fratres in vnum.

Oratio.

Infunde domine in ecclesiam tuam charitatem fraternitatis et pacis ut rore spiritualis vnguenti aspersi benedictionis tue gratia iocundemur. Per d.

Psalmus de commendatione charitatis diuine et laude dei ac gratiarum actione in tribulationis et aduersitatis tentatione.

ps. cxxxij.

Ecce nunc benedicite domino: omnes serui domini.

Auctor: psalmi. propheta david. Titulus ut supra. Materia: annuntiatio ad diuinam

laudem. **Intentio** incitare fideles ad diligendum et laudandum deum. **Sententia** in generali propheta in isto psalmo omnes electos ad diuinum cultum et dei laudem inuitat eisque benedictionem dei optat. **Quintusdecimus** gradus est charitas dei de qua hic agit sicut supra de charitate christi non quod alia virtus sit qua diligit deus et alia qua proximus sed quod diuersos actus habet ipsa virtus et diuersa diligunt ea. **Senia** in speciali: monens ergo ad benedicendum autem (Ecce) tot gradibus ascensum vel beneficiis dei circa nos visis (nunc). id est sine tardatione. **Uel** (nunc) in hoc tempore in aduersis (benedicite domino) laudando et gratias agendo (omnes serui domini) in vnum adunati et unanimiter habitantes in domo dei qui non estis serui peccati sed serui domini quibus non dominantur vicia sed solum dominum habetis deum qui deo militatis non seculo. Nam post transactas tribulationes constat quod benedictioni vacabimus sicut scriptum est beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Qui ergo tunc benedicturi sunt sine defectu hic benedicere dominum in tribulationibus et tentationibus incipit vos dico.

Qui statis in domo domini: in atrijs domus dei nostri.

Qui statis non succubitis ad impulsam tentationum. id est qui perseueratis (in domo domini). id est in ecclesia et qui statis (in atrijs domus dei nostri) id est in latitudine charitatis ubi nullus angustatur. **Atria** dicuntur ampliora domus spatia. Ita in charitate et stas in atrijs. In charitate enim que extendit etiam usque ad inimicos latitudo est in odio angustia. In latitudine mane et potes diligere inimicum tuum. Et habebis veram benedictionem domini quando non maledicis inimicis. **Uel** (qui statis in domo domini). id est in penetralibus scilicet maiores in ecclesia et perfectiores et vos etiam qui statis (in atrijs domus dei nostri) id est in ingressu scilicet incipientes et minores. sunt enim in hac domo diuersi ordines. Et.

In noctibus extollite manus vestras in sancta et benedicite domino.

In noctibus id est in tribulationibus et aduersitatibus non solum in diebus prosperitatis (extollite) id est leuate (manus vestras) corporis gratias agentes et manus operis bonorum facientes et hoc (in sancta) id est intentione sanctorum et eternorum. (et benedicite domino) celesti gratias ei decollatis beneficiis referentes et nil boni vobis sed totum deo tribuentes. Non autem in diebus sed in noctibus quia facile est benedicere in diebus id est in prosperis sed difficile in aduersis quod est probatio gratui

ni amoris. deus quidem nō indiget nostra benedictione sed ideo iubemur benedicere qz cū ipse a nobis benedictus eius in nos bñdictio re- torquitur. Unde p̃p̃lo quem ad benedicendū induxit ipse eque benedicti optat. q. d. dixi be- nedicite z vt hoc possitis.

Benedicat te dñs ex syon: qui fecit celū et terram.

Benedicat te dñs benedictioe que est (ex sy- on) id est de celesti hierl'm quod potest qz ipse est (qui fecit celum z terrā) id est omnē superiorem z inferiorem creaturā z ideo potens est benedicere. Nota qz supra hortat plures bñdicere vni. hic vero precat vnūz benedicti qz z si plures sint ta- men vnum sunt habitantes in vnum et vnitati benedictio puenit. Tu ergo esto vnum z p cha- ritatem habita in vnum z ad te benedictio pue- nit. Attende etia qz vñ iustus qui tot gradibz cōscendit benedictionē supnam loco remun- rationis accipit qz omne munus ascendentū benedictio est.

Oratio.

Bñdicentes te omnes serui tui dñe depcamur vt nos mundi huius nocte p̃tectos illumina- re digneris quatenus dum manus nostras in bonis operibz eleuamus benedictionē a te lar- gissimam consequamur. Per do.

Psalmus de inuitatōe fidelīū ad dei laudem ppter magna ipsius beneficia et magnalia plurima et diuersa.

ps. cxxxiij.

Laudate nome do- mini: laudate serui dñi.

Auctor psalmi p̃beta dauid. Ti- culus est alia post gradus qui ducunt ad eter- nitatem congrue ponit alia vt laudibz dei frua- tur ecclia cui tale munus paratū est. Materia laus dei z causa laudis. Intentio: monere fide- les ad laudandū. Sententia in generali p̃pha in isto psalmo inuitat generaliter fideles ad lau- dem dei magnalia ipsius diuersa cōmemoran- do falsitatē idolorū destruendo: eoz qz cultores redarguendo. Sententia in speciali p̃pha er- go post ascensioes et predictos gradus stantes in domo dñi alloquit vt post beneficia laudet deum dicens (**Laudate nomen dñi**) id est rem- nominis sui z potentiā eius ipm quantū pote- stis extollendo laudibz et debetis qz laudando deum meliores eritis nō deus. Deinde qz qua- re laudare debeāt subdit (laudate serui dñi). q. d. vos serui z quia serui estis laudate dñm cui omnes tenent seruire deuote p beneficio crea- tionis redemptionis et generalis gubernatōis

alioquin nisi laudent offendunt eum ipsi serui sint z ille dñs. Deinde quales sint qui laudare dñm debeant docet dicens.

Qui statis in domo dñi: in atrijs domus dei nostri.

Qui statis in domo dñi in atrijs domus dei nostri). q. d. vos serui laudate qui statis z pseue- ratis nō titubatis nec ruinis. Illi stare dicunt qz in mādāt ei? pseuerāt qz i fide nō ficta z spe fir- ma ac charitate sincera deo fuit et eius ecclia honorat nō dant offensionē maleuicendi eis qvenire volūt et in via lapides offensionis nō sunt de hoc habes etiam supra in psalmo pre- cedenti vbi cetera melius videre poteris.

Laudate dñm qz bonus dñs: psallite no- mini eius quoniā suaue est

Laudate inquit (dñm) ppter hoc qz bon⁹ est (dñs) ex se z in se a quo sunt omnia cetera bo- na cuius bonitas non qualitas est sed natura. Quidam p bonis tpalibz laudant eum alij p pter premiū eternū eis pmissū tercij sincerius eo solo intuitu qz bonus est. Est enim infinite bonitatis ppter quod est sūme laudabilis (psal- lite) operando z cantando (nomini eius) id est ad laudem nominis eius nō querentes gloriā vestrā (quoniā suaue est) nomen eius id est res nominis scz ipi gustant z expto suauius est dñs in p̃cepto qz iugum eius suaue z onus leue sua- uior in p̃misso suauius in premio. Breui- ter vno verbo explicata est causa laudis dei no- stri non enim inuenis melius quod de illo di- cas nisi qz bonus est dñs. Ipa merces tua sū- ma. deus ipse erit quem gratis sic amare debes vt ipm p mercede desideres qz solus te satiat. Deinde subiungit opa eius z que circa nos fe- cit que magis capere valemus. q. d. Ideo etia laudate psallite qz ista que sequunt fecit scz.

Quoniam iacob elegit sibi dñs: israel in possessionem sibi.

Quoniā iacob .i. iudaicū p̃m ab iacob de- scendentē (elegit) gratia nō merito ex ceteris na- tionibz (sibi dñs) id est in suā p̃tectionē et idem repetens alijs verbis subdit (isrl) scz elegit dñs (in possessionē sibi) p̃p̃iam z speciale ad litterā ceteras gentes sub angelis posuit sibi istā pos- sidenda z seruandāqz deputauit. per iacob qui interpretat luctator vel supplantans significat ille qui bene seruendo et contra spirituales ne- quicias luctando vicia supplantat. per israel ve- ro qui interpretat videns deum significat qui cum fide z oculis interioris hominis conuen- platur hūc eligit sibi dñs in possessionē quem vt agrum excoleret seminare possideret et ser-

naret qui nō suis meritis sed gratia dei est electus et iustificatus. Et merito cum suadeo laudandum et ei psallendū.

Quia ego cognoui q̄ magnus est dominus: et deus noster pre omnibus dijs.

Quia ego cognoui et scio (q̄ magnus est dñs) in se sc̄z potestate et virtute qui ubiq̄ est et omnia continet et cuius magnitudinis non est finis (et deus noster est pre omnibus dijs) id est super omnes deos qui sunt in celo et in terra est magnus et potens sc̄z sup homines sanctos et angelos qui dñi digni sunt vocitari necesse est enim cum esse super omnem creaturam et corporalē et spiritalē super omnia que fecit et homines et angelos et omnia et ideo cum laudabilem predico magnus est in essentia magnus quoq̄ in operibus excedit excellentiā omnium et hoc pbat effectus q̄.

Omnia quecūq̄ voluit dñs fecit in celo et in terra: in mari et in omnibus abyssis.

Omnia quecūq̄ voluit dñs fecit in celo et in terra) omnia visibilia et invisibilia nō coactus est facere aliquid sed quicquid voluit fecit. Causa omnium operū eius est p̄pria voluntas et nulla necessitas. unde scdm Augustinū stultum est in singulis rebus quorū creatio: nis certa causa ignorat aliam inquirere quāz diuinam voluntatē et non tm̄ in celo et in terra sed (in mari) quod cōmeat (et in omnibus abyssis) id est in profunditate ignoti oceani. Si ergo omnia eius opera comprehendere nō possumus hoc de eis firmiter teneamus q̄ omnia a deo sunt facta. Deinde enarrat que fecit. q̄ fecit que voluit q̄ ipse est.

Educens nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiā fecit.

Educens nubes) sc̄z mediante corporū celestium calore (ab extremo terre). i. ex vltimis finibus terre q̄ includunt mari in quo eleuati vapores condensant in nubes et flatu ventoz deferunt ad mediū terre ut ibi pluant et de talibus (fulgura in pluuiā fecit) id est fulgura et tonitrua in dictis nubibus generata per resolutionem nubū in pluuiā terminant et qui fulgur retulit pluuiā refecit ipse est etiam.

Qui pducit ventos de thesauris suis: qui percussit primogenita egypti: ab homine vsq̄ ad pecus.

Qui pducit ventos de thesauris suis) id est de occultis et latentibus causis. quod enim flat ventus sentis et quod iussu dei fiat scis sed quā causa fiat vel de quo thesauro rationis edictus

sit nescis. Ipse est qui percussit primogenita egypti (p̄n) non tm̄ quedā sed (ab hominibus ad pecus) id est hominū et pecorūz hec fuit decima plaga quā solū in speciali exprimit q̄ inter ceteras om̄s terribilior fuit. Alias autē plagas tangit in generali dicens.

Emitit signa et prodigia in medio tui egypte: in pharaonem et in omnes seruos eius.

Emitit signa et prodigia) que pretervisitatū nature cursum contingunt sicut de istis erat plagis (in medio tui) o (egypte) p̄ ppli israel liberatione (in pharaone et in omnes seruos eius) quos post multas plagas finaliter in mari rubro submersit. Ipse est etiam.

Qui percussit gentes multas: et occidit reges fortes.

Qui) postquam eduxit israel de egypto (percussit gentes multas) occupantes terraz filijs israel pmissam (et occidit) id est occidi fecit (reges fortes) filijs israel resistentes vicz.

Deon regem amorreo et og regē basan: et omnia regna chanaan.

Deon regem amorreo et og regem basan) qui percussi sunt sub moyse cum phiberent filios israel p fines suos transire (et omnia regna chanaan) que percussit deus sub iosue. Ubi triginta vnum reges interfecit.

Et dedit terrā eoz hereditatē: hereditatem israel populo suo.

Et dedit terrā eoz) sc̄z regū et gentiū (hereditatem). i. hereditario iure possidendā. et specificans cui vlt̄ quibz eam dedit repetit dicens (hereditatē) nō cuiq̄ sed (israel populo suo) ex ceteris nationibus electo. Et q̄ ex his factis est a filijs israel specialiter laudabilis cōuerso ad dñm sermone subiungit.

Dñe nomen tuū in eternū. dñe memoriale tuū in generatōe et generationē.

Dñe) qui mirabilia iam enumerata fecisti (nomen tuum in eternū) est laudabile a nobis (dñe memoriale tuum). i. memoria mirabilū tuorūz pmanet (in generatōe et generationē) id est in generationibus singulis sibi succedentibus. Dum ergo audis que in ipso facta sūt caue ne et in te fiant. Ad hoc enī facta sunt in illis ut eos nō imitareris et talia nō patereris. Attende exempla beneficiorū dei et vindictaz dei time omnipotens est et ad cōsolandū et ad castigandū. Ideo hec vtilia sunt q̄ cum leguntur ipso legentes et auditores instruunt. Quādo enim pius videt seu audit q̄ passus est impius purgat se ab omni impietate et cauet dei

offensam ne veniat et ipse in talem penam ta-
lemque vindictam. **H**ec quidem ad litteram facta
sunt sed videamus quid typice significant. ce-
lum sunt spirituales terra carnales et ex his duo-
bus constat ecclesia dei et ad spirituales predi-
catio ad carnales vero pertinet obsecratio.
Ergo in ecclesia sua et in predicatoribus et in ple-
bibus suis tanquam (in celo et in terra omnia
quecumque voluit fecit) Et similiter in mari et in
omnibus abyssiis. **M**are designat infideles ap-
tos persecutores qui non seuiunt nisi permittant
nec vindicatur in eis nisi deus iusserit. **A**byssi
sunt latentia corda et profunde cogitationes ho-
minum sed hec nuda sunt deo quem nihil la-
tet et ibi facit quod vult et consolatur cor bonum
et torquet cor malum. **E**t ipse (educit) et exci-
tat nubes et predicatorum non tamen de medio ter-
re et filijs israel sed et ab extremo terre et de gen-
tibus et mittit in fines orbis terre. **E**t (de ex-
tremo terre) id est de humilibus et infimis mun-
di vel purgans eos ab omni terrenitate et vo-
cat nubes quod fulgurant minis. choruscant mi-
raculis. pluuunt doctrinis. **E**t de ipsis nubibus
(fulgura in pluiam fecit) id est minas et com-
minationem ad misericordiam et propitiationem flexit
et de terroribus irrigauit. **N**am quando tibi mi-
natur deus per prophetam seu per apostolum et ti-
mes choruscatio terruit te. sed cum penitendo
corrigis et agnoscis hoc fieri per misericordiam
terror fulguris vertitur in pluiam et qui te ter-
ruit ipse te reficit. **E**osdem autem quos voca-
uit nubes vocat et vetos nubes propter carnem. ven-
tos propter spiritum. **N**ubes enim videntur venti
sentiantur et non videntur. **E**t ideo quod carnem vi-
demus esse de terra (nubes) inquit educens ab
extremis terre) et quod spiritus hominis ignorat
vnde veniat (qui producit) inquit ventos) et spi-
ritus predicatorum (de thesauro suis) percipit etiam
(primogenita egypti) id est destruit principalia
vicia atque crimina mundi (ab hominibusque ad
pecus) id est in prudentibus seu doctis et in ideo-
tis seu indoctis. **E**misit quoque (signa in me-
dio egypti) commouens mundum miraculis per
predicatores factis (in pharaonem et in omnes
seruos eius) id est contra diabolum et ministros
eius seu in confusione et destructionem eorum (per-
cussit) etiam (gentes multas) id est innumera vi-
cia et cateruas vicioz que mundum oppresserunt
et occidit reges fortes. id est vicia fortissima et do-
minantia vel reges sunt immundi spiritus qui oc-
cisi sunt dum nequeunt in nobis quod volunt.
Occidit plane et nunc occidat a cordibus seruo-
rum suorum et a tentationibus ecclesie sue non ces-

set manus eius in occidendis talibus regibus et ta-
libus populis. **S**ecundum regem amorreorum) id est si-
mulationem vel arborem infructuosam habentem
secum executores dei qui simul percussit in ignem
percipiunt eternum (et o regem basan) id est ma-
teriam confusionis que nobis ne deum agno-
sceremus et in eum crederemus obstabat (et omnia
regna chanaan) id est regna commotionis et su-
perbie que dominabantur nobis et commouebant
nos a deo. **N**ia igitur que euerit tunc deus corpa-
liter euerit nunc spiritualiter nec cessat manus
eius usque in finem. **S**ed quod ad hoc euerit ut re-
leuet et quasi damnatur saluet recte subdit. **E**t
dedit terram eorum hereditatem) id est celestem bea-
titudinem quam demones per superbiam dese-
runt. **I**nde enim electorum populum gratia diuina
ad celestem hereditatem deducitur unde prius ma-
lignum hostem et populum vicioz a seruis suis
cordibus repellit. **E**t quia quod tunc circa im-
pios fecit corporaliter nunc circa nos facit spi-
ritualiter bene subiungitur. **D**omine nomen
tuum in eternum est exaltatum id est operatio po-
tentie tue seu manus tua non cessat facere hoc
in tota presentivita et in hoc seculo que tunc pre-
nunciasti in figura (et memoriale tuum) id est me-
morabilis misericordia tua manet in genera-
tione) presente qua renascimur per baptismum (et
generationem) futuram qua resurgemus quia
non est oblitus deus in hac nos vocare in illa
coronare. **I**deo autem laudabilis et laudan-
dus est deus.

Quia iudicabit dominus populum suum: et in ser-
uis suis deprecabitur.

Quia iudicabit dominus populum suum) in presen-
ti sperando bonos a malis. fideles ab infide-
libus. apostolos a iudeis mendacibus. et in futuro
damnando malos ad penam et subleuando bo-
nos ad gloriam (et in seruis suis) obediens) id
est in electis (deprecabitur) id est deprecabilis et
placabilis erit. quod ad eorum preces qui in eius
seruitio perseuerant inclinatur ut eos tamen ad eternam
salutem exaudiat quorum vita ab oratione non dis-
cordat. **D**einde adducitur ratio diuine laudis
et falsitatis idolorum quod perfecta laus veritatis est
destruere falsitatem quasi diceret deus noster est
magnus.

Simulacra gentium argenti et aurum:
opera manuum hominum.

Simulacra) autem id est idola (gentium) que
ipsi per deo colunt sunt (argenti et aurum) quan-
tum ad materiam et creatura non creator. **O**pera
manuum hominum) quantum ad formam opere hu-
mano factam non formator. **U**nde non vere

sunt illud quod vident esse. Quorum imbecillitas inde patet quod.

Os habent et non loquentur: oculos habent et non videbunt.

Os habent) scilicet similitudinarie id est effigiem oris et non vere os quod (et non loquentur) carentes proprio oris officio (oculos habent) id est effigiem oculorum et non veros oculos quod (et non videbunt) carentes oculorum operatione de his etiam habes supra in psalmo. In exitu israel ubi videas.

Aures habent et non audient: neque enim est spiritus in ore ipsorum.

Aures habent) apparenter et non vere quod (et non audient) in veritate. Instrumenta ergo videntur habere sensum non ipsos actus eorum. Deinde horum rationem reddendo concludit omnia ostendens quod nec hominibus nec pecoribus possunt compari cum ait (neque enim est spiritus) vel anhelitus (in ore ipsorum) sicut in animalibus vivis reperitur et ideo non possunt habere opera vite que mediantibus spiritibus exercentur. Exteriora instrumenta artifex potuit facere sed non spiritum unde loquantur videant vel audiant eis dare.

Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis.

Similes illis) scilicet idolis (fiant) interiorius et in interiori homine (qui faciunt ea) operando (et omnes qui confidunt in eis) ea adorando predictio est non operatio nisi forte zelo divine iusticie. Et ita fit. tales enim aures habent et non audiunt deum ad ipsos clamantem oculos habent et non vident per fidem. os habent et non loquuntur fidei veritatem. Deinde postquam induxit prophetam ad laudem dei in generali persequenter post irrita idola monet ad laudem in speciali distinguendo status populi cum dicit. **O** vos dei cultores tam subditi quam prelati scilicet o vos.

Domus israel benedicite domino: domus aaron benedicite domino.

Domus israel) id est videntes fide deum qui percutit ad semen abrahe non carne sed fide ex quo idola gentium tam vilia sunt (benedicite) non idolis sed (domino) domus ergo israel universos fideles et congregaciones sanctorum deum oculis mentis inspicientes significat. sed iam ad distinctionem ordinum respicit cum subiungit et in domo israel precipue o (domus aaron) id est sacerdotes et prepositi (benedicite domino) benedictio ne laudis. Nec solum sacerdotes et prepositi sed vos o.

Domus levi benedicite domino: qui time-

tis dominum benedicite domino.

Domus levi) id est omnes boni ministerii qui omnes estis de domo levi (benedicite domino) cum laudando pre ceteris populis ex officio vobis imposito deinde iterum ad universitatem redit cum subdit et omnes (qui timeatis dominum) ex omni gente et populo (benedicite domino) ut sicut maiestatem mentis ita cum charitate laudetis. Et quod omnes generaliter sunt domus israel ideo omnes una voce dicamus quod sequitur.

Benedictus dominus ex syon: qui habitat in hierusalem.

Benedictus) sit (dominus ex syon) que interpretatur speculatio id est ab ecclesia militante deus per fidem speculante scilicet a nobis qui quod diu in spe vivimus sumus in syon quia speculamur quod veniat (qui habitat in hierusalem) celesti que interpretatur visio pacis ubi videbimus eum in eterna pace ipso donante. **O** felix et beata hierusalem nunquam ruitura quod dominus in te habitat et te custodit. beati qui habitant in te quod laudabunt dominum sine fine.

O ratio.

Suavitatis eximie deus quem omnis terra pre dulcedinis benignitate laudat rogamus ut ablato a nobis vano errore tuis voluntatibus conectemur. Per dominum.

Psalmus de exhortatione ad dei laudem propter diversa ipsius magnalia et beneficia plurimis misericorditer collata.

ps. cxxxv.

Confitemini domini no quoniam bonus: quoniam in eternum misericordia eius.

Auctor psalmi prophetam david. **T**itulus alla quod psalmus iste continet laudem dei. **M**ateria laus dei et causa laudis. **I**ntentio monere alios ad laudandum deum. **S**ententia in generali prophetam in isto psalmo invitatur primo ad laudem dei ex beneficiis collatis omnibus generaliter et persequenter ex beneficiis collatis populo israeli et omni homini seu omni viventi vita sensibili specialiter in hoc ergo psalmo exhortatur prophetam cosdes quos in superiori laudare dominum subiungendo easdem causas et quasdam alias ubi et si multa ad laudem dicant maxime in misericordia dei hic commendat vnde diversa initia in unum conveniunt finem scilicet quoniam in eternum misericordia eius id est quoniam beneficium quod nobis misericorditer prestat erit eternum. **M**agna virtus huius psalmi dicitur quod si pure cantatur preesto esse divine gratie presentia sentit ubi in quolibet versu misericordia dei reperitur quod quicquid

hic dicit ad misericordiam dei refertur que omnia operatur et sine qua non subsistit quia dei est misericordia omne quod possumus et clementia omne quod vivimus. Sententia in speciali: ad laudem ergo dei invitans ait. (Confitemini domino) confessione laudis id est confitendo laudate dominum (quonia bonus) est id est super omnes bonos. bonus insita sibi bonitate cuius bonitatis non est finis que apparet in eo quod semper est misericors (quonia in eternum) scilicet hic et in futuro est (misericordia eius) quia hic patet ibi coronat vel quia ipsa beatitudo quam misericorditer et miseris prestat ut esse miseri desinant et beati esse incipiant finem non habebit. Duas ergo causas posuit quare omnipotens laudandus sit videlicet quia summe bonus est in se et semper misericors in nobis. Deinde ostendens excellentiam illius cui confiteri nos monet subdit.

Confitemini deo deo: qm.

Confitemini deo deo: id est vero et excellenti deo inter eos qui dei appellantur ut sunt angeli et homines qui dei participative dicuntur et ideo confitemini (quonia in eternum) est (misericordia eius) Ita et in ceteris versibus sequentibus. Sur enim confitemur in omnium versuum finibus ponit scilicet quonia in eternum misericordia eius.

Confitemini domino domino: qm.

Confitemini domino domino: id est domino singulariter excellenti inter eos qui dicuntur domini. pluraliter dicit deos et dominos. sunt enim dei multi et domini multi sive in celo sive in terra quorum deorum et dominorum deus et dominus est et super quos est ipse qui est verus deus et dominus. Confitemini inquam (quonia in eternum) est (misericordia eius) Et quia ista causa confessionis ponitur in fine cuiuslibet versus ideo per singulos versus in principio sub intelligendum est confitemini domino ut finis singulorum versuum referat ad principium alioquin non congrue replicaretur per singulos versus quonia in eternum misericordia eius. Igitur confitemini domino.

Qui facit mirabilia magna solus: qm.

Qui facit mirabilia magna solus solus deus mirabilia facere dicitur quia que per homines vel angelos fiunt ipse facit multa mirabilia per angelos et per homines facit sed sunt quedam magna que deus solus sine ministerio hominum vel angelorum facit et ipsa exequitur dicens.

Qui fecit celos in intellectu: qm.

Qui fecit celos in intellectu id est intelligibiles et invisibiles scilicet celum empirium et aquarum que corporaliter non videmus quod et si corporei sint tamen tante sunt tenuitatis ut a mortali videri

non possint. Vel (qui fecit celos) id est celestes machinas (in intellectu) id est in sapientia sua quod et de omnibus alijs intelligi debet quia omnia in sapientia fecit. quonia in eternum misericordia eius.

Qui firmavit terram super aquas: qm.

Qui firmavit terram super aquas) Terra dicitur super aquas fundata eo quod aquis circumfluentibus supereminet sicut dicitur talis civitas est super mare fundata non quod mare sub ea sit sed quia mari subeminet: sicut dominus super puteum sedit id est in terra puteum.

Qui fecit luminaria magna: qm.

Qui fecit luminaria magna) scilicet solem et lunam que maiora sunt inter cetera luminaria. deinde ostendit ad quem visum et finem ista luminaria fecit quia fecit.

Solem in potestate diei: qm.

Solem in potestate diei) ut pelleret diei et sua luce de die omnia illustraret. et dicitur potestas diei quia eo omnia declarantur unde dicitur quod dies est latitudo solis super terram. Et fecit.

Lunam et stellas in preteritum noctis: qm.

Lunam et) etiam stellas in preteritum noctis) ut presint nocti et sint lux noctis illustrantes noctem sua luce. universam igitur creaturam non per aliquam creaturam sed per se ipsum solus fecit deus cuius creature quasdam partes excellentiores commemoravit et quibus universa ab omnipotenti deo facta intelligeremus. Vel typice hic accipi possunt sic. (Qui fecit celos) id est spirituales sanctos suos (in intellectu) quo in celis conuersantur quibus non tamen credere verum etiam intelligere divina dedit. Simples autem qui hoc nodum possunt sed solam fidem firmissimam tenent tanquam infra celos terra dicuntur: et quia in baptismo quem acceperunt in concussa crudelitate consistunt ideo dicitur quod firmavit terram super aquas) id est in fide baptismi in qua et totam firmavit ecclesiam etiam nomine terre signata. (Qui) etiam in ipsis celis fecit luminaria magna) id est dona gratiarum fidelibus suis contulit que omnia in se sunt magna et quia a magno dato licet quedam maiora et quedam minora. Unde apostolus gratiarum derivitatem in hominibus volens ostendere ait. Alij quidem datur per spiritum sermo sapientie: alij sermo scientie etc. Et subiungit dicens que luminaria et dona dicens (Solem in potestate diei) per solem accipe donum sapientie quod datur diei id est maioribus ut possint alijs luce re (lunam et stellas in preteritum noctis) per lunam donum scientie accipe. distat autem sapientia

a scientia testante Job qui ait pietas id est dei
culius est sapientia abstinere aut a malo scien-
tia est. **I**ntelligimus ergo sapientia cognitio-
nem et dilectionem eius quod semper est et inco-
mutabiliter manet quod deus est. scientia aut
non aliud quam in medio nationis praeue et puer-
se tanquam in nocte huius seculi caute pruden-
terque versari. Per stellas pro accipi possunt alia
dona minora. scilicet fides. curationum donatio. ope-
ratio virtutum. prophetia. diuinitas spirituum. ge-
nera linguarum et interpretatio sermonum quibus
humana ignorantia tanquam non illustrat. hec
autem dona per lunam et stellas significata dan-
tur nocti id est minoribus ut et ipsi possint lucere
in nocte huius seculi. Nihil enim horum est quod
non in huius seculi nocte sit necessarium. Et quod
dixit que solus fecit consequenter ostendit que
per angelos et per homines fecit inuitans ad
laudem dei ex beneficiis collatis specialiter po-
pulo israel sub figura nostri quasi diceret con-
fitemini ei.

**Qui percussit egyptum cum primogeni-
tis eorum: quoniam.**

Qui percussit egyptum scilicet nouem plagis (cum
primogenitis eorum) occidendo primogenita
eorum quod in decima plaga est factum. **T**ypi-
ce ita percussit seculum tenebris inuolutum cum
principibus vitijs scilicet luxu. superbia et auaricia
que in mundo principantur et precipua putan-
tur sed deus a se excludit et premere docuit.

Qui eduxit israel de medio eorum: quoniam.

Qui eduxit israel de medio eorum scilicet egypti
priorum inter quos captiui detinebantur. **E**du-
xit inquit.

In manu potēti et brachio excelso: quoniam.

In manu potēti et brachio excelso Sic et
sanctos et fideles suos de medio et conuersatio-
ne malorum et infidelium educit et hec sua potentia
inuincibili et singulari vel manus et brachium
dei christus dicit per quem pater operatur.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones: quoniam.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones scilicet
duodecim secundum numerum duodecim tribuum ut sin-
gule tribus suas vias meandi haberent et sine
impedimento transirent. **S**ic varijs vijs et di-
uersis gradibus per fluctus huius seculi ad deum
transiunt et scandunt de mundo qui per mare si-
gnificatur. vel per mare rubrum intelligitur ba-
ptismus christi sanguine rubricatus et consecra-
tus quem nunc diuidit deus ut unus et idem
baptismus alijs scilicet pactum baptismi obseruan-
tibus et in gratia permanentibus sit in vitam alijs
scilicet preuicatoribus et ad egyptum mente reuer-

tenentibus sit in mortem.

Et eduxit israel per medium eius: quoniam.

Et eduxit israel per medium eius scilicet maris sic
eo pede prebens ei iter sicum quod aque eis per mu-
ros erant a dextris et a sinistris. **S**ic etiam edu-
cit in nouam populum per lauacra regenerationis ut
ad eum quem mente tuetur possit accedere.

**Et excussit pharaonem et virtutem eius in
mari rubro: quoniam.**

Et excussit id est velociter confregit et destruxit
(pharaonem et virtutem) id est exercitum (eius in mari
rubro) scilicet in medijs fluctibus eos submergendo.
ita excutit interimit celeriter in baptismo pec-
cata suorum seu diabolum cum ministris suis ad
modum pulueris qui celeriter excutitur.

Qui traduxit populum suum per desertum: quoniam.

Qui traduxit quadraginta annis (populum suum)
ab egyptijs liberatum (per desertum) in multis mi-
rabilibus circa eum ostensis. **I**ta et nos per huius
seculi ariditatem et sterilitatem transducit ne in eo
adheramus vel percamus.

Qui percussit reges magnos: quoniam.

Et occidit reges fortis: quoniam.

Qui percussit reges magnos et occidit reges
fortes scilicet volentes resistere filiis israel. **I**ta et
in suis fidelibus diabolicas et noxias potestates
percunt et occidunt et specificans de istis regibus
subiungit.

Deon regem amorreorum: quoniam.

Deon regem amorreorum sic et germen inui-
le vel calente carnis tentatione que in amor-
reis id est amaricanis regnat occidit.

Et og regem basan: quoniam.

Et og regem basan sic et coacervantem diabo-
lum regem basan id est confusionis quem coacer-
uat vel prauam consuetudinem que regnat in fi-
liis confusionis id est inordinate viventibus etiam
occidit.

Et dedit terram eorum hereditatem: quoniam.

Et dedit terram eorum scilicet regum (in heredita-
tem) et specificans cui dedit subdit

Hereditatem israel seruo suo: quoniam.

Hereditatem israel seruo suo sic et quos pos-
sidebat diabolus hereditatem dat semini abra-
he quod est christus qui per israel seruus acci-
pitur vel per israel seruum accipit christianos
quibus data est promissio regni celestis sub fi-
gura facta iudeis.

**Quia in humilitate nostra memor fuit
nostri: quoniam.**

Quia in humilitate nostra id est in deiectione

ne nostra dum humiliaremur gravi fuit egypti (memor fuit nostri) per misericordiam suam nos inde liberando sic et in deiectione nostra dum humiliaremur sub peccatis et diabolo memor fuit nostri quando aduenit et quotidie in humilitate interiori que est propria christianis quam christus eos docuit memor est nostri propter superbiam enim nostram obliuiscit nos deus humiliemur ad penitentiam et in humilitate nostra memor erit nostri.

Et redemit nos ab inimicis nostris: quoniam.

Et redemit id est tanquam precio redemptos liberauit (nos ab inimicis nostris) scilicet egyptiis. sic et christianos redemit sanguine uirginis filii sui. Deinde ponit inuitatio ad laudem dei et beneficio collato generaliter omni homini seu omni uiuenti uita sensibili cum dicit.

Qui dat escam omni carni: quoniam.

Qui dat escam id est omnia necessaria ad uite sustentationem (omni carni) id est omni homini seu animali quod utrobique ponit partem pro toto escam et carnem nominando. sic dat escam spirituale de qua dicit caro mea uere est cibus omni generi hominum israelitarum scilicet et gentium id est omni credenti. Deinde ad exhortationem suam rediens psalmum concludit dicens. Et quia sic facit ergo propter has et has causas.

Confitemini domino domino celi: quoniam.

Confitemini domino celi licet enim sit deus totius creature tamen speciali modo dicitur deus celi eo quod clare uidetur ibi hoc est quod supra aliter dixit deus deorum. Unde et hic repetit quod ibi subiungit.

Confitemini domino domino: quoniam in eternum misericordia eius.

Confitemini domino domino et ideo confitemini (quoniam in eternum misericordia eius). Misericordiam domini inter cetera maxime commendat et sepius nobis inculcat quod maxime est nobis necessaria et continue ad memoriam reducenda. Et quod per psalmum bona opera designant et misericordia dei nos preuenit in inchoatione boni operis et eadem subsequitur in fine actionis bene deus deorum et dominus dominorum laudat in fine quam laudatus est in capite. Et bene a laude inchoat psalmus iste et terminat in laude ut ostendatur quod ille qui laudat est principium et finis et quod ei debet offerri principium et finis boni operis.

Oratio.

Domine esto humilitatis nostre et miserere nobis omnipotens deus et qui quondam patribus nostris terram aduersariorum in hereditate donasti quesumus ut nos a peccati macula li-

beratos in tuam hereditatem restituas. Per d.

Psalmus de populo israelitico in babilonia et fidelium in peccatis seu huius seculi miseris captiuitate et eorum de lamentatione. ps. cxxxvi.

Super flumina babilonis illic sedimus et fleuimus: dum recordaremur syon.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus psalmus dauid propter hieremiam hoc est psalmus iste dauid prophete composuit propter hieremiam id est iuxta hieremiam quod agit de captiuitate quam hieremias defleuit in figura nostri qui spiritualiter captiui tenemur per peccatum a patria peregrini. Si enim ciues sumus decemur syon in atrijs hierusalem stamus spe sed hic in ista babilonia id est in confusione huius seculi non ciues habitamus sed captiui tenemur: sedemur humiles penitendo et confitendo. Materia: populi israel captiuitas et eiusdem lamentatio. Intentio: monere non conformari babilonie sed in supernam hierusalem suspirare et quod sicut populus israel ratione captiuitatis sue corporalis et afflictionis multipliciter flebat et dolebat nec cantare poterat canticum leticie dolens super templi destructionem sua a loco sancto elongatus sic eius exemplum multo amplius nos qui capti sumus in captiuitate diaboli per peccatum mortale et in miseris presentis uite flere et dolere semper debeamus nec unquam gaudere donec liberati erimus et ad ciuitatem sanctam scilicet hierusalem supernam puenerimus. Sententia in generali propheta in isto psalmo describit templi destructionem populi captiui lamentationem et aduersariorum punishmentem. Sententia in speciali propheta ergo in persona captiui qui quasi laudibus stantibus in domino et in bono excitatus est lamentationem hanc in figura nostri et fidelium perfundit desiderio patri dicens. (Super) id est iuxta (flumina babilonis) quibus illa terra abundat (illic sedimus) id est diu habitauimus (et fleuimus) habitando ibi in amaritudine et luctu dum recordaremur syon id est templi destructionem quod erat ibi de cuius destructione plus affligebantur quam de sua captiuitate.

In salicibus in medio eius: suspendimus organa nostra.

In salicibus qui solent iuxta aquas abundare existentibus in medio eius scilicet babilonis suspendimus organa nostra id est instrumenta iocunditatis et leticie hoc est subtrahimus nos ab omni carmine leticie ratione desolationis no-

stre et templi et aggrauatōes mali cōtinui.

Quia illic interrogauerunt nos: qui captiuos duxerunt nos verba cantionū.

Quia illic scz in babilone (interrogauerunt nos) babilonij tentantes et irridentes (q captiuos duxerūt nos) scilicet in babilonem verba cantionū id est vt cantaremus eis carmina exigētes carmina leticie a nobis in tanta amaritudine constitutis et hoc est etiam qd subditur.

Et qui abduxerunt nos hymnū cantate nobis de canticis syon.

Et qui abduxerūt nos id est a nostra terra separatos duxerunt scz de iudea in babilonē captiuos supple interrogauerūt nos vba cantionum dicentes (hymnū cantate nobis) leticie (de canticis syon) id est que solebatis cantare in syon scz in templo hierl'm que iūcta est syon. Vel mystice babilon que confusio interpretatur hic mundus intelligit. Omnia autē que hic amant et transeunt flumina sunt babilonis. Que attendentes sancti in sua captiuitate hūiliati nō se eis amore immiscēt sed cōtemnendo supra sedent et flent vel eos qui rapiuntur vel seipos et suum incolatū qui in babilonia captiui tenent. flent autem in recordatione syon id est celestis hierl'm ciuitatis eterne. in hostili enim terra dulcis est recordatio patrie flent recordādo syō et qm fm babiloniā eis bñ est. Multi ei flent fletu babilonio q et gaudet gaudio babilōio. Qui gaudet lucris? flent p dānis vtriusq de babilonia est. Sed cū ciues hierl'm agūt in medio babilonic organa sua in salicibz eius suspendūt. habent enim sancti organa sua ipsis canora scz scripturas dei pmissa et precepta dñi meditationē quandā futuri seculi. Salices ligna sunt infructuosa rigantur de fluminibz babilonis et nulluz fructum ferunt. Si sunt homines cupidi steriles in bono opere qui ex istis voluptatibz rerum transcutiū nutriūt tanquam rigati a fluminibus babilonic. Quando tales patimur cū eis qui in medio babilonic sunt versamur. q enim multū mali sunt in medio babilonis ex istunt sed in exterioribz babilōis sunt qui nō tantis concupiscentijs seculi et delectationibz obzruuntur. Quando illos qui in medio eius sunt videmus et tam steriles inuenimus vt difficile appareat in eis aliquid vnde possint duci ad fidem rectam vel ad bona opera vel ad spem futuri seculi auertimus ab eis faciem qz quicquid illis dixerimus sinistrum atqz aduersum habebunt. Ergo differendo circa eos

scripturas et eis non enūciando suspendimus organa nra in salicibz nec ea vt sonet pcutim? iō aut suspendim? qz demōes q decepterūt nos captiuos nos duxerūt a societate angloz abduxerūt interrogauerūt nos i babilonia tentantes vba cantionū et hymnū de syon. i. causas et ratōnes aggratulatiōis et pfessionis nostre. Cum istis hostibz cōfligimus et ne trascaur hominibz qui nobis ingerunt psecutiones tulit intentionē nostrā apostolus ab odio hominū et direxit in luctamē spiritūū dicens. Non est nobis colluctatio aduersus carnes et sanguinē id est aduersus homines quos videtis a quibus videmini mala pati namz p ipis orare debetis sed aduersus principes et potestates et rectores mundi tenebrarū harum quos non videtis hi sunt qui captiuos duxerūt nos nec ducerent nos nisi consentientes. Et quando intrant in corde hominū interrogant derisorie per linguas eoz. quos possident et in quibus seu p quos operant et dicunt cantate nobis verba cantionū et hymnū de canticis syon reddite nobis rationē aduentus christi et de fide vestra ac de preceptis christi in quibz estro bis delectatio et exultatio tanta et que est alia vita ita babilonij cantus exigebant sed nos respondemus eis dicendo.

Quomodo cantabimus canticum dñi in terra aliena.

Quomodo cantabimus canticū dñi id est qd debet cantari ad laudē et honorē dñi (in terra aliena). q. d. nullo mō hoc facere possumus nec debemus. Deinde subiungit captiuoz affectionem erga hierl'm et ex psona illoz allosquitur eam.

Si oblitus fuero tui hierl'm: obliuioni datur dextera mea.

Si oblitus fuero tui) o (hierl'm) cantans canticum leticie quasi oblitus destructionis tue obliuioni dē dextera mea) quedā agendū multū est necessaria. q. d. tota fortitudo et virtus mea seu pspicitas et leticia me deserat et relinquat.

Adhereat lingua mea faucibus meis: si non meminero tui.

Adhereat lingua mea faucibz meis) ita q loqui non possim et mutus fiam (si nō meminerō tui) o hierl'm scz cum amore et delectatōe qz tui memoria est mihi fletus et miseriarū cōsolatio non modica. Unde subdit.

Si non pposuero hierl'm: in principio leticie mee.

Si non pposuero) te o (hierl'm in principio

leticie mee) id est nisi tu fueris mihi principium leticie et si non est mihi precipua de te et in te o hierlm leticia qz accedente mihi causa alicuius leticie in principio recordabor de te. **Uel mystice** qz his qui sunt malis pleni non debemus organa pcutere vt sonet sed suspendere et no facile debemus illis exigentibz a nobis aliquid dicere non enim querent vt discant et pficiant sed vt irrideant et reprehendant. **Unde** respondendu est eis sic. (Quomodo cantabimus canticu dñi i terra aliena) id est inter eos qui dolose erigunt quod no capiunt sed derident et mordaciter rephendunt. **Sed** vide quomodo pferis iter eos o pple dei: o corpus christi ne timens talibz displicere affectes amicitias eorum et incipiat te delectari babilonia et obliuiscaris hierlm. hoc ergo timens dic cu3 ppheta q passus interrogatores imitatores quaz si inter eos piclitans animum erexit ad recordationem syon dicens. (Si oblitus fuero tui hierl3) interrreba captiuantiu doloz querentium et discere nolentiu vt illis placere velim (obliuiscat me dextera mea). i. vita eterna que est dextera nostra. in dextera enim ponendi sunt iusti sicut sinistra est vita tpalis. **Quic** quid facis ppter vitam eterna dextera operas si charitati vite eterne in operibz tuis miscueris concupiscencia laudis humane aut alicuius comodi seculari nouit sinistra tua quid facit dextera tua? in sinistra delectatus qsi in dextera perdis eterna talibz q obliuiscunt hierusalem hoc cōtingit qd dixit obliuiscat eos dextera eoru. **Cita** enim eterna manet in se illi remanet in delectatione tpali et faciunt sibi dextera quod sinistrus est. **Et** (adhereat lingua mea faucibus meis) id est obmutescat et mutus fiam a laude dei si no iugiter memoria tua versetur in corde meo. **Sic** cōtingit vt pnunciat: mutus enim fit dñi qui memor no est hierlm vt quid eni3 loquit qui canticu syon no sonat: canticu hierlm lingua nostra est sc3 fidelu canticu delectationis seculi hui? lingua aliena lingua barbara est qua in captiuitate didicim? **Et** (si non pposuero) etc. **Ibi** est enim summa leticia vbi deo fruimur. vbi nihil delectabit nisi bonum: vbi morietur omnis necessitas et orietur summa felicitas. **Illa** ergo in omni actione et in principio et in medio et in fine pponenda est ad ipam sunt omnia referenda. **Deinde** conuertit se ad dñm contra hostes ipsius ciuitatis et mala futura predicit eis in primo ydus meo dicens.

Memor esto domine filioz edom in die hierusalem.

Memor autem (esto) o (dñe filioz edom) id est idumeoz vt eos punias id est memores ris ad puniendu idumeoz nequitia quam fecerunt (in die hierlm) sc3 in die restitutionis hierusalem quam impediunt quando impediunt fuerunt iudeis reedificantibz hierusalem post reditu de babilonia vel in die destructionis quado iuncti fuerunt babilonijs. **Ideo** subditur.

Qui dicunt exinanite exinanite: vsqz ad fundamentu in ea.

Qui dicunt id est dixerunt exhortando seminu vel babilonios ad destruendu muros hierlm (exinanite exinanite) id est effodite et struite quicquid est in hierlm (vsqz ad fundamentum in ea) id est totaliter et penitus euerseite et exterminate hierusalem vsqz ad fundamenta vt nihil de ea remaneat. **Deinde** pnunciat penam babiloniorum dicens. **Et tu etiam** D.

Filia babilonis misera: beatus qui retribuet tibi retributione tuam quam retribuisti nobis.

Filia babilonis id est gens babilonica (misera) es in tua exultatione et presumptione sed (beatus qui retribuet tibi retributione tua) id est penam tibi debita destruendo te et captiuando tuos (qua retribuisti nobis) id est ppter mala que fecisti nobis destruendo hierusalem et nos captiuando quod deus sume beatus faciet. vt scdm reputatione captiuoz loquit qui beatus cum reputabant qui eos liberaret et de hostibz vindicaret.

Beatus qui tenebit et allidet paruulos suos ad petram:

Beatus sc3 deus vel in reputatione captiuorum alius qui in destruendo te (tenebit et allidet) id est concutiet paruulos suos ad petra vt occidat quod fecit deus sup eosdem qui iudeos percusserunt. pmissione enim diuina perse et medi recipiebant paruulos babilonior p pedes et crudelitate allidebant capita eoru contra parietes. **Uel mystice** edom qui et elau dictus est interpretat sanguis siue terrena et sanguinea et significat carnales sicut scriptum est caroz sanguis regnu dei non possidebunt. **Et** sicut elau inimicus fuit iacob ita carnales inimici sunt spiritualibz concupiscentes presentia insequi eos quos vident meditari eterna. **Com** os iste respiciens in hierlm rogando minum memorando eorum cruciatur de captiuandis et liberetur a carnalibus in die quando emerere voluit hierusalem scilicet ecclesiam

vel in die sequestrationis hierlm quando sequestrabitur a hierlm ut ipsi puniantur et boni coronentur qui carnales subditi diabolo et angelis eius dicunt persequendo ecclesiam (exinanite et inanite usque ad fundamentum in ea) hierusalem scilicet ecclesia hoc est tollite christianos extinguite nec ullus remaneat euerite quicquid est in ea usque ad fundamentum. Et conuertit se ad ipsam ciuitatem malorum dicens **D** (filia babilonis misera es ipsa tua exultatione de rebus mundanis de gaudio malorum non es posita in firmo fundamento transitoria sunt que diligis ideo ad confusionem et ruinam peruenies. ciuitas malorum babilon dicitur et filia babilonis quomodo ecclesia dicitur syon et filia syon. nam propter prelationem dicitur mater sed propter successionem et imitationem dicitur filia. **Sed** beatus est qui retribuet tibi retributionem tuam id est vicissitudinem scilicet allusionem spirituale per allusionem carnalem quam retribuisti nobis). Et subiungit quam retributionem dicens (beatus qui tenebit et allidet etc.). Ipsa est retributio. paruos nos inuenit babilonia et ista confusio seculi et suffocauit nos in errore ad huc infantes. **Sed** deus dedit nobis agnitionem sui iam grandibus ut non sequamur errores renouiscendo ergo in deum et perficiendo retribuimus babilonie qualem retributionem nobis retribuit. **Occidit** enim nos paruulos babilonia et ipsi iam renouiscunt occidimus filios babilonie id est nascentes malas cupiditates quas iam genueramus ex babilonia. Ergo quando nascitur mala cupiditas antequam robur habeat mala consuetudo dum paruula est abscide et allide ad petram christum ad illam petram omnia vicia et peccata tua elide ut mercaris esse beatus et ad illos pertinere de quibus dicitur. **Qui** autem sunt christi carnem suam crucifixerunt cum vicijs et cupiditatibus.

Oratio.

Captiuitatem nostram potentissime absolute tor concede nobis laudes tuas spirituali carnis contentum ut quos sonus noxietatis a te facit exiles alleuatio potentis dextere tue celi restituat ciues. **Per dominum.**

Psalmus de laude dei deuota propter diuersa beneficia humano generi prestita et de magno desiderio per hac laudem dilatanda. **ps. cxxxvij.**

Confitebor tibi domine in toto corde meo: quonia audivisti verba oris mei.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus psalmi

mnis ipsi dauid captiuus qui supra fletuerat sedens super flumina babilonis quasi reedificata hierlm et eius factus ciuis exultat et christus laudat cui fit hic psalmus. Et est sensus psalmus iste fit ipsi dauid id est christo cui fit huius psalmi tota confessio. **Materia: deuota laudis et gratiarum actionis exhibitio tum per priuatis tum per communiter humano generi collatis beneficijs. **Intentio:** ad laudem et gratiarum actionem monere verbo et exemplo. **Sententia** in generali propheta in isto psalmo in persona ecclesie vel fidelis anime primo propter beneficia sibi a deo prestita ponit se in laudis formam et exemplum consequenter exprimit suum de laude dilatanda desiderium. **Sententia** in speciali ex voce igitur ecclesie que in superioribus est spe: expectans sibi esse in re ait. (**Confitebor tibi**) o domine confessione laudis et gratiarum actionis per collatis beneficijs (in toto corde meo) scilicet integro non diuiso id est ex toto affectu cordis mei totum cor impono in aram tue confessionis totum accende flamma tui amoris (quonia audivisti verba oris mei) interioris scilicet cordis id est orationem interioris hominis cui prope est deus. **In** corde enim habemus vocem quam audit deus quia non est longe a nobis ille in quoru uiuimus mouemur et sumus. longete a deo non facit nisi sola iniquitas deijce mediu parietem peccati et cum illo es quem rogas.**

In conspectu angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum: et confitebor nomini tuo.

In conspectu angelorum psallam tibi) considerando tuam et eorum presentiam et qualiter oportet in conspectu diuinitatis et angelorum esse et orare unde sollemniter studendum est ut cum psallimus semper diuine et angelice presentie memores cum timore ac ueneratione et attentione celeste officium compleamus (adorabo ad templum sanctum tuum) scilicet ad illud templum angelicum ubi angeli sunt in quibus deus tanquam in templo habitat mente et desiderio in celestibus habitando et ad societatem angelorum adoratione tendendo id est adorabo per eternis ut sim angelorum socius (et confitebor nomini tuo) id est laudabo te pro tuis beneficijs et subdit causa.

Super misericordia tua et ueritate tua quonia magnificasti super omne nomen sanctum tuum.

Super id est de (misericordia tua) qua peccatorem respicias et uocas ac peccata donas (et ueritate tua) qua promissionem reddis et remuneras. **De** sunt uniuerse uice domini quibus ad nos re-

nietz quibus ad eum veniamus. **H**as ergo deo reddamus mihi in subueniendo et veritate in iudicando. **H**is enim duobus adiuvamur et deum proceremur (quomodo magnificasti) per hec veritas (sup omne). i. vbiqz et in omnibz gentibz (nomen sanctum tuum) omnes enim hec audientes de te magnificant te nomen tuum laudibz et tollendo. **U**el (quonia magnificasti scdm tuum) scz christum sup omne nomen celestium terrestrium et infernorum. **E**t qz sic fecisti ergo.

In quacumqz die inuocauero te exaudi me multiplicabis in aia mea virtute.

In quacumqz die. i. in quocumqz tpe (inuo- cauero te) per mea necessitate (exaudi me) qz iam no terrena peto sed eterna et beneficiu iam pre- stitum prebet mihi cofidentia obtinendi futu- rum ideo subdit (multiplicabis). i. multiplica et amplia (in anima mea) no peto in carne virtu- tem vt vicia declinem. no peto multiplicatione corporale sed spiritali: no quero salute tpales et felicitate terrenas: sed tm in anima virtute. **I**n hoc exprimit sanctu desideriu no eni petit ter- rena quibus viuit corpus sed virtute qua viuit anima. **E**t qz tu exaudis et multiplicas g meo exemplo puocati.

Confiteantur tibi dñe omnes reges ter- re: qz audierunt omnia verba oris tui.

Confiteantur tibi o (dñe). i. laudent te (omnes reges terre) recognoscetes tuu dñum genera- le. **I**ta fit quonidie qz laudante no solu iunio- res sed et maiores non solu plebes sed potesta- tes et reges. **R**eges etiam terre sunt moderati- ri qui carnem regunt subdunt spiritui et debet confiteri cum no habeant locu excusandi (qz audierunt omnia verba oris tui) per predicatione discipulor et alior per quos eloqa dei que prius in vna gente indecoru abscondita erant iam in omni terra et vbiqz delata et manifestata sunt et ad omnes gentes ac reges pueniunt. **C**onfi- teantur inqz reges.

Et cantent in vijs dñi: quonia magna est gloria dñi.

Et cantent) exultando ipi reges (in vijs dñi) ambulantes que sunt misericordia et veritas am- bulent inquam in vijs dñi et cantent hoc (quo- niam magna est gloria dñi) solius no regum. **G**loria enim regu transitoria est sed gloria dñi eterna. **D**espiciat illa que brevis est laudetur et ametur ea que pmanes est. **A**mbulent itaqz p- ficiendo cantent gaudendo no de sua gloria p- ua sz de gloria dñi magna. **S**ic current tpalia vt no obliuiscant eterna hec eis iusu sint illa in- desiderio. **A**tendat dñi excellentia no sua sine

huiles no supbi timetes et tantates qd sequit. **Q**uonia excelsus dñs et humilia respi- cit: et alta a longe cognoscit.

Quonia excelsus dñs scdm se (et) tamē (hu- milia). i. huiles (respicit) oculo misericordie scz eos acceptado et approbado (et alta). i. supbos (a longe cognoscit) quasi eos contemnendo et abominado. qz p gram no est eis quos tamen perfecte videt qui omnia videt. **S**i ergo vis vt deus te respiciat et tibi ppinquet humiliate. **N**az tanto a te erit altior quanto tu elatior. **T**anto erit tibi ppinquior quanto tu humilior. **S**ed forte si humiliaris tribularis per superbos. **N**oli timere sed conuersus ad deum dic quod sequitur.

Si ambulauero in medio tribulationis viuificabis me: et sup ira inimicoz meo- ram extendisti manu tua: et saluu me fe- cit dextera tua.

Si ambulauero in medio tribulationis) que semp instat saltē a diabolo. i. cu ptingerit me in tribulationes et angustias incidere (viuificabis me) humile cofortando me et dando mihi vir- tutem patientie et pseuerantie (et sup iram ini- micoz meoz extendisti). i. extēdes (manu tua) furore eoz per pntem tua compescendo (et saluu me fecit). i. faciet (dextera tua). i. fauor tue pte- ctionis et gratie vt no super in tribulatioe. **U**el (dextera tua) in eterna felicitate que saluat eter- naliter no sinistra que tpaliter. **D**extera eni del- dicat felicitas eterna sed sinistra felicitas tpalis. **E**t quasi quis diceret quare tu no vindicas re- spondet ego no retribuio sed.

Dñs retribuet per me dñe miscdia tua in seculu: opa manuū tuarū ne despicias.

Dñs retribuet per me scz penam et vindictam meis psecutoribz et aduersarijs scdm meritu eo- rum qz hec sibi est reseruanda scdm illud mi- hi vindicta et ego retribuaz. **S**euiant inimici quantu libet dñs retribuet quod ego no valco nec debeo. **E**t iteru ad dñm puerrens sermonē dicit o (dñe misericordia tua xst in seculu). i. in eternu no ad tempus et ideo nolo diem homi- nis qui est tpalis sed eternu et ergo o dñe opera manuū tuarū) que nos sumus siue in eo q ho- mines a te i natura creati siue in eo q iustifica- ti et a te in bonis opibz recreati (ne despicias) sz charitate paterna custodias et ad gloria pdu- cas.

Pratio.

Multiplica dñe virtutem tuam in animabz supplicibz vt dum te in templo sancto tuo iugi- ter adoramus in cōspectu tuo cum sanctis an- gelis gloriemur. **P**er do.

**Psalmus de exhibitōe diuine laudis
ex cōsideratōe eminentie diuine vbiq; p
sentis et omnia cognoscentis.**

ps. cxxxviii.

Domine probasti
me et cognouisti me: tu cognouisti
sessionē meā: et resurrectionē meā.

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus in finē
psalmus dauid .i. psalmus iste dirigēs nos in
finem .i. in christū qui est finis nostri operis et
fructus laboris attribuit dauid .i. toti christo in
cuius psona loquitur hic ppheta nunc de capite
nunc de membris ppter nimiam vniōē capitis
et corporis quantum ad membra loquitur in psona
superioris capiti q iam spe in hierlm restitutus
et positus memor discessionis sue in qua deum
latere nō potuit in qua eum secuta est manus
dñi deliberat ab eo ulterius non esse fugiendū
sed ad eum p eum ab irato ad placatū vnde si
bi magna bona dicit esse et loquitur quasi voce fi
lij p dīgi redeūtis ad patrem. **D**ateria: assur
rectio ad confessionē diuine laudis ex cōside
ratione eminentie diuine vbiq; pntis et omnia
cognoscentis. **I**ntentio: monere huiusmōi emi
nentiam diuinā semp cognoscere ad eius lau
dem debitā cōsurgere atq; nō a deo sed ad deū
p eum fugere. **S**ententia in generali ppheta in
isto psalmo assurgit ad confessionē diuine lau
dis ex cōsideratōe diuine eminentie cōside
rando scz quod diuina noticia omnia intime et
clarissime cōgscit et sua diuina natura vbiq; p
sens existit. psequenter etiam assurgit ad dei re
uerentiā eiusq; scōr et ad detestationē omniū
iniquor. **S**ententia in speciali: ait ergo ppha
prius in psona capitis ad ptem scdm qd ho
mo loquentis o (Dñe) pater nō est dñs eius ni
si qz dignatus est nasci scdm carnē pater est for
me dei dñs est forme hominis (pbasti me) ex
pimentis mltis et sic (cognouisti me) .i. ab alijs
cognosci me fecisti. pbatus est in operibus no
tus in miraculis. pbatus est in passione notus
in resurrectione prius eum pater nouerat sed tūc
eum notum alijs fecit et pbatus ostendit (tu co
gnouisti) p approbationē id est voluisti (sessio
nem meam) in sepulchro id est humilitatē me
am in passione (et resurrectionē meā) de tumu
lo id est glorificationē in resurrectione qz scdm
voluntatē tuam factū est. **V**el in psona corporis
D (dñe) pbasti me et cognouisti me) qd postea
exponit dicens (tu cognouisti sessionē meā) scz
q in tribulatione mea patientiā habeo et pecca
ta recognosco ac confiteor (et resurrectionē me

am) scz quod p grām iustificatus surgo a mort
te et erigor in spem eterne vite. **S**edet homo qñ
penitētia se humiliat surgit aut in remissis pec
catis quando in spem vite eterne erigit. deinde
consequenter similiter loquitur in psona corporis
seu membror dicens. **E**t nō solū exteriora opa
mea nosti sed etiam.

Intellexti cogitatōes meas de longe:
semitam meam et funiculū meum inue
stigasti.

Intellexti cogitatōes meas) interiores (de
longe) .i. diu antequā cogitare (semitam meā)
id est actionē (et funiculū meum) id est limitē et
actionis terminū (inuestigasti) id est discussisti
et tanquā coram te pfecte cognouisti qz et quo
gradimur et quousq; puenimus subtiliter pen
sasti vt deprehensus fugiens loquitur sequente se
legittima vindicta dei vindicantis. q. d. **I**ntel
lexisti meum desiderū ad te redeundi quo dixi
surgam et ibo ad ptem meam et hanc cogitatio
nem pcognoscēs occurristi mihi (semitā meā)
qua a te recessi (et funiculū meū) quousq; pue
ni (inuestigasti) et scisti.

Et omnes vias meas preuidisti: qz non
est sermo in lingua mea.

Et omnes vias meas) .i. operatōes et actus
(preuidisti) priusq; fierent et antequam eas am
bulares et premisisti me in labore ire vias meas
vt si nollē laborare redire in vias tuas. **E**t qz p
uius siue agnitus sum deprehensus sum iam
quid dicā nō habeo ego ipse me inculpo et fa
teor (quia nō est sermo) excusationis (in lingua
mea) sed potius accusatōis vt dicā pater pec
caui in celū et corā te culpā meā agnosco sed ex
cusationē non inuenio. **E**t nimirū qz.

Ecce tu dñe cognouisti omnia nouisti
ma et antiqua: tu formasti me et posuisti
super me manum tuam.

Ecce dñe tu cognouisti omnia) scz (nouisti
ma) et vltima mea quo pueni (et antiqua) ac pri
ma vbi te offendi. **A**ntiqua et prima nra fuerūt
peccati origo qñ per antiquū pctm lapsi sum?
nouissima et vltima sunt pena peccati et miseria
in qua viuim? que est vltima si redire velimus
alioquin restat eterna (tu formasti me) et finitū
in ista mortalitate et in isto labore ad quem o
mnes nati sumus ac pene peccati me subiecisti
(et posuisti sup me manum tuā) vindictē et vlti
micem me superbijs grauantiē. **E**t miro modo
salubriter deiecit elatū vt erigeret humilē vnde
recte subiungit.

Mirabilis facta est scientia tua ex me: cō
fortata est et nō potero ad eam.

Mirabilis facta est scientia tua et me). i. ex
pecto meo mira et incomprehensibilis facta est
mibi scientia tua. nō est facile mibi te contempla-
ri quem superbus reliquit prius erat cum apud
te essem (confortata est) et inualuit transcenden-
do cum ipsam inuestigo (et nō potero ad eam)
attingere et me et per meam inuestigationē et cum
fugiuus ita mulctatus et punitus sum teq; nō
lateā q; nihil est quod te fugiat et ubiq; est spi-
ritus tuus.

Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua
fugiam.

Quo ergo (ibo a spiritu tuo) q; omnia ser-
uatur et quo plenus est orbis terrarū ut me non
inuenias cuius semitā et funiculū subtiliter in-
uestigas (et quo a facie tua). i. a presentia et a spi-
ritu tuo qui ubiq; es totus et presens (fugiam)
te iratū ut latere queas. q. d. nusquā seuerat hac
et illac quasi querens locum fuge. et nequit in-
uenire quod cōsequenter declarat in multis in-
ductiue dicens q;.

Si descendero in celum tu illic es: si de-
scendero in infernū ades.

Si ascendero in celū). i. si de iusticia mea cō-
fidens psumpsero de metāq; sim in celo (tu il-
lices) vltor supbie ad pcutiendū. Item (si de-
scendero in infernū). i. si peccando venero in p-
fundū malorū et desperando nolens cōfiteri di-
cam quis me videt etiam illic (ades) ut vindi-
ces. q. d. **S**i me supbiendo extulero te inuenio
represso. si timendo me abscondo te inuenio
inuestigato. **Q**uo ergo fugiā ut te iratum nō
sentia. Sed inuenit iste consiliū. q. d. sic potero
fugere iratum scz.

Si sumpsero pennas meas diluculo: et
habitauero in extremis maris.

Si sumpsero) et accepero (pennas meas). i.
duas alas quas pdiderā scz duo precepta cha-
ritatis in quib; tota lex pendet et pphē et hoc (di-
luculo) virtutū. i. postpositis tenebris peccorū. et
in exortu gratie (et habitauero) mente (in extre-
mis maris). i. in fine seculi ut seculū nō amem
sed eius finem in quo sit mibi requies. tunc scz
possum fugere a facie irati ad faciem placati.
Extrēmū maris est finis noster in deo transuo-
lare ergo piculosos huius mundi fluctus de-
bemus ut ad illū beatū finem ad illū felicē por-
tum pueniam. **I**lluc volumus spe et desiderio
habentes alas gemine charitatis. **N**on sit no-
bis requies nisi in extremis maris nam si ali-
bi requie querim in mari precipitabimur. vo-
lemus vscz quo mare finiat et illū finem maris
spe fidei pmeduemur. **I**pse autē illuc nos pdu-

cet cuius faciem irati fugere volumus nam se-
quitur.

Et enī illic manus tua deducet me: et te-
nebit me dextera tua.

Et enī illic manus). i. potentia (tua deducet
me) ne aberrem ut erigar quasi in aere nō tan-
gens celū p elationē nec terraz p desperationē
sed q; est sinistra que est in collatōe tpaliū. ideo
subdit (et tenebit me) ne recidam sed pseuerem
(dextera tua) que ducit ad eterna scz grā tua et
amor eternitatis. hec meditemur. hec sit spes no-
stra. hec sit cōsolatio nra. **D**anus tua deducet
me ad pfectū virtutis. dextera tua tenebit me
in statu beatitudinis. **T**ue enī pntis manu hu-
mana creatura deducit et tui respectū gratia ut
pstat tenetur. **S**ed adhuc cōsiderans longin-
quitatem vie et picula subdit.

Et dixi forsitan tenebre pculabūt me:
et nox illuminatio mea in delitijs meis:

Et ita deliberans et volare cogitans (dixi)
in corde meo (forsitan tenebre) scz tot mala se-
culi tot scandala tot turbe tentationū (cōculca-
bunt me). i. impediunt volatū meū. abūdat enī
iniqtas seculi qua refrigescere pnt pēne chari-
tatis. et q; in nocte despau transire mare scz p
me ideo ad diuinā grāam respiraui (et nox). i.
hec tota misa vīa scz est mibi (illuminatio mea)
et hoc (in delitijs meis). i. p delicias meas. **N**o-
stre delitie christus est de quo exultamus et gau-
demus q; descendit in noctē q; carnē de isto se-
culo accipit et noctē illuminat et me ab interi-
tu renocans fecit mibi noctē illuminatā. **U**n re-
cte subiungit.

Quia tenebre nō obscurabuntur a te: et
nox sicut dies illuminabitur: sicut tene-
bre eius ita et lumen eius.

Quia tenebre). i. peccā et hoīes mali (nō ob-
scurabunt a te) p te nō obscuras tenebras q;
nō sinis impunitē abire peccā nra sed flagellan-
do erudis hoīes ut confiteant peccā et pfitentes
vera luce illuminas qui enim nō confitetur peccā
suas tenebras obscurat sed si cōfiteatur deus illu-
minat. **T**ota ista miseria in qua gemimus do-
lor medicinalis est nō sententia penalis. vnde
bndicamus deū miscentē amaritudines dul-
cedini vite tpalis ne tpaliū delectatōe cecati nō
desideremus delicias eternas sic fiet in nobis
quod dicit (et nox) huius noctis scz aduersitas
(sicut et dies) huius noctis scz prosperitas (illu-
minabit a te et in serenū mibi vertet qd sit si co-
gnoscamus merito peccorū nostrorū nos aduer-
sitates pati et dulcia sint nobis flagella patrie
ne sit amara sententia iudicis. **I**mplebit etiam

in nobis qđ subiungit (sicut tenebre eius) no-
cis sunt mihi. i. aduersa (ita) indifferēter (et lu-
men eius). i. prospera ut vtraq; equaliter accipia-
mus et si hec est tenebre nō pculabūt et pre-
ment quem lumen nō extollit corrumpit. hec
not. i. hec misera vita habet noctem siue tene-
bras scz aduersitatē et diem siue lucē scz prosperi-
tatem sed deus illuminat hanc noctē sicut diē
pmittens aliā lucē et docens nō letari prosperis
nec frangi aduersis et tūc incipit homo his in-
differēter ut et in omni tpe et fortuna deum si-
cut iob benedicit. Et hec indifferētia et firma
pstantia in vtraq; fortuna est mihi.

Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de utero matris mee.

Quia tu o dñe (possedisti renes meos). i. te-
nes nō solū cor. i. cogitatōnes quarū sedes est
in corde sed etiam renes. i. delectatōnes quarū
sedes est in renib; ut nō delectet me lux noctis
scz prosperitas rerū et felicitas tpm sed interior
lux scz sapiētie tue et suscepisti me de utero ma-
tris mee. i. de pfectudine ciuitatis mee baba-
lonie in qua prius natus suz captiuus rbi nō
indifferēter habebā lucem et tenebras noctis
huius ppostere hoc dicit qz pus est suscipe qđ
possidere. Et qz hoc fecisti mihi ideo.

**Confitebor tibi qz terribiliter magnifi-
catus es: mirabilia opa tua: et aīa mea
cognosceat nimis.**

Confitebor tibi. i. laudabo te et merito (qz
terribiliter magnificat es) puta qz infinit es
in potentia et virtute et eo ipso terribilis. Quia
terribilis est timēdus es: qz placabilis es amā-
dus es: qz magnificat es admirādus es: et in
his omnib; laudandus et querendus. et ita cum
tremore gaudemus ne supbi pdamus qđ hu-
miles pcipim; nec solū tu mirabiliter magni-
ficatus es sed etiā (mirabilia) sunt (opa tua) in
creatōe et recreatōe in quib; etiam pfitendū est
tibi (et anima mea) iam cognosceat nimis. id ē
valde. Ante erat mira sciētia tua ex me nec po-
teram ad eam sed modo possum qz venit mihi
gratia tua et illūinavit tenebras meas. Et me-
rito cognosceat qz.

**Non est occultatū os meū a te qđ feci-
sti in occulto: et substantia mea in inferi-
orib; terre.**

Non est occultatū et absconditū (os meū)
dictū ab osse nō ab ore. i. firmitas anime inte-
rior et pstantia virtutū que frangi nō pōt que-
libet tribulatio seu aduersitas huius seculi se-
uiat (a te) sic ut cognitionē tuā lateat qđ fecisti
in occulto et abscondito qz illud hoīes nō vi-

dent tu autē vides qui fecisti. vides bona que
fecisti in me ut nō appareant mala que ego fe-
ci in me. **Operuit** tua grā pctā mea (et) tñ (sub-
stantia mea) scz corpīs (in inferiorib; terre). i.
in hac pegrinatōe afflicta gemit tribulatōib;
et tentationib; fatigat. **Ego** subsisto in carne
corruptibili tñ os nō cedit huius seculi malis
Et quib; pbis pensanda est dei misericōdia atq;
iusticia qz intus diuina virtus spiritualib; do-
nis et virtutib; nos roborat: spe ad celestia sub-
leuat. et sue virtutis tegmine culpas nras mis-
ericorditer occultat sed ppter culpas nras ad-
huc nos punit et natura nostra adhuc in hac
mortalitate gemit tentatōib; et anxietatib; yr-
getur et innumeris tribulationib; fatigat. **Et**
qz nō nostris meritis sed diuine misericōdie re-
spectu agit ut corruptio ad incorruptionē suble-
uetur bene subiungit loquens nunc in psona
capitis. d.

**Imperfectū meū viderūt oculi tui: et
in libro tuo omnes scribent: dies forma-
buntur et nemo in eis.**

Imperfectū meū scz turbantes (viderūt ocu-
li tui) misericōditer ne perirent dum adhuc nō ha-
berent os et anime firmitatē interiorē (et in li-
bro tuo). i. in diuina memoria (omnes scribentur)
oēs scz illi quos oculi tui viderūt: ac si di-
ceret in memoria tua eterna semp erūt. vñ ad-
huc de imperfectōe subiūgit. (dies formabun-
tur) et de filiis noctis filij lucis fient qui alios
illuminabunt nam qđ dies formauit dñs qđ
sanctos aplos elegit qđ eos luce fidei illumi-
nauit s; isti in tenebras cōuersi sunt cū in chri-
sti passione lucem fidei pdiderunt (et nemo in
eis) remansit qui nō erraret sed tñ nō pierunt:
qz imperfectū cor oculi tui viderunt. qđ preui-
dens ppheta subiūgit. Et si orabūt tñ.

**Tibi autē nimis honorificati sunt ami-
ci tui deus: nimis cōfortatus est princi-
patu eorum.**

Tibi autē. i. a me (nimis). i. valde et excel-
lenter. excellit enī honor celestis honorē terre-
strem. vel vltra qđ dici possit (honorificati) et
honorabiles facti sunt licet alijs despicabiles
videant (amici tui) o (deus) scz apli et sancti
qui errabūt. vere nimis sunt honorificati illi
quib; auctor celi et terre dignatus est dicere iā
nō dicam vos seruos sed amicos meos. **Da-**
gnus honor: magna gloria: magna dignitas.
et esse amicos dei. Tali honore digni sunt q
p amore dei cuncta que mundi sunt deserunt
qui ppter christum viles et abiecti esse appetunt
quos mundi prosperitas nō eleuat: quos aduer-

sitas ab amore christi non separat. et nimis super omnem principatum (co)fortatus est principatus eorum. i. firmiter stabilitus quia primo duces et pastores ecclesie facti sunt et ex isto principatu ad honorem eternum transierunt. **N**imis etiam confortati sunt apostoli et ceteri sancti quod nihil poterat a charitate christi separe qui terrena despiciabant mundi gloriam calcabant ad celestem patriam totis viribus anhelabant. sed hi tales licet sint magni non sunt tamen pauci. unde sequitur.

Dinumerabo eos et super arenas multiplicabuntur: erurrerunt et adhuc sum tecum.

Dinumerabo eos) quod in fide genuerunt illi quorum principatus est confortatus (et) ipsi mihi enumerati (super arenas multiplicabuntur) alii ad dinumerandum. Deo ergo numerabiles sunt electi: nobis vero tam innumerabiles sunt quam electi: numerabilis est arena. hoc autem fecit mortalitas et resurrectio christi vni et subditur (erurrerunt) a morte (et adhuc) toto tempore vite penitus (sum tecum) occultus ad dexteram tuam donec ab omnibus videar in iudicio. nam ante passionem et in passione pauci fuerunt qui crederent in iesum ac postquam resurrexit a mortuis et ascendit in celum multiplicata est multitudo credentium. **E**t adhuc ad dexteram patris in occulto sedens latet non dum manifestus venit nondum iudicat. sed tunc districtius eos damnat qui modo cum penitendo non placent de quibus in persona corporis seu membrorum psalmista subiungit.

Si occideris deus peccatores: viri sanguinum declinate a me.

Si. i. qui occideris) et a corpore tuo separetis o (deus peccatores) obstinatos tunc scilicet dicam (viri sanguinum). i. qui oditis fratres qui enim odit fratrem suum homicida est (declinate a me) scilicet ne vobiscum occidat a deo. **A**c si diceret. **C**um tu damnabis reprobos in iudicio tunc sepabuntur boni a malis. **T**unc manifestum erit quod hic dicis viri sanguinum declinate a me. **T**unc occidentur qui modo persequuntur: tunc honorabuntur qui modo per iusticiam persecutionem patiuntur. **T**unc apparebit quod promissus est nimis honorati sunt amici tui deus. **Q**uibus reprobis etiam causa et origo damnationis demonstratur cum subinferunt.

Quia dicitis in cogitatione: accipiant in vanitate ciuitates suas.

Quia dicitis in cogitatione) scilicet vestra peccata quippe prius in cogitatione sunt postmodum in opere. **E**t quia malum non corrigit cogitationis ideo ad malum deriuantur operis. dicitis inquit aduersus electiones (accipiant in vanitate) et frustra (ciuitates suas) punctula. **I**ste ciuitates sunt sanctorum

societates qui dum per diuersa loca sancte et socialiter viuunt ciuitates omnipotentis dei sunt. **Q**uos solent mundi amatores mente despiciere quia eos vident temporalia que ipsi diligunt non amare. **E**t dum illos conspiciunt simul habitare sola ecclesia percipiscere quia vite sequentis fructum non cogitant in vanitate accepisse ciuitates suas. i. frustra socialiter ducere vitam electos reprobi persequuntur. **E**t quia eorum mala sancta ecclesia odit et reprehendit recte subiungit.

None qui oderunt te domine oderant: et super inimicos tuos tabescebant.

None qui oderunt te domine oderant) q. d. sic: quia eorum vitium est odiendum bonis hominibus sicut est odiosum deo (et) none (super inimicos tuos) quod videbant preterire legem tuam (tabescebant). i. resoluabar interius tedio et afficiebar dolore iratus contra eos ex zelo tue iusticie. **S**ic iniustos iuste odimus si eorum culpas zelo dei accensi districte reprehendimus si ea que redarguenda sunt minime palpare ne dum eorum gratiam offendere metuimus iram dei incurramus. **S**i etgo nos deus veraciter diligimus sic eius inimicos odire debemus ut in eo quod mali sunt semper eos persequi studeamus. unde et subdit.

Perfecto odio oderam illos: inimici facti sunt mihi.

Perfecto odio oderam illos) diligens quod facti erant sed naturam sed odians quod faciebant sed iniquitatem quia ipsi oderunt te: nec enim veraciter te diligemus nisi odientes te odire. et exinde (inimici facti sunt mihi) odio iniquo persequentes me propter iusticiam. **P**erfecto odio odire est neminem contra iusticiam amare: nulla vitia blandiendo palpare: ea que mala sunt audacter redarguere: nulla propter hec damna vel aduersa formidare. hoc est enim perfecte odire ut nec propter vitia homines oderis: nec propter homines vitia diligas: ut hoc in eis oderis quod iniquum sunt hoc diligas quod bonum sunt. **E**t quod puro et sincero animo oderis peccatores ostendit eo quod sequitur.

Proba me deus et scito cor meum: interroga me et cognosce semitas meas.

Proba me) o (deus) interiorius (et scito cor meum) quod non potest homo. i. esto testis conscientie mee. **N**ondum se nouit interiorius cum hoc ait. nisi enim purum se habere cor sciret teste conscientie sue deum minime inuocaret. hec est conscientia munda et species filie regis intrinsecus perfectum quod se esse exteriorius agnouit cum subiunxit (interroga me) exteriorius (et cognosce semitas meas). **A**c si diceret. **P**roba conscientiam: interroga vitam: proba cogitationes: interroga opera: quia factis malorum non

consentio nec ea diligo. Et cum in me via iniquitatis non inueneris in via tua que tu ipse es de ducere me digneris. Et hoc est quod sequitur.

Et vide si via iniquitatis in me est: et deduc me in via eterna.

Et vide si via iniquitatis in me est) siue cogitando siue delectando siue consentiendo siue faciendo. (et deduc me in via eterna). i. in via iusticie que ducit ad vitam et beatitudinem eternam ad quam nullus potest peruenire nisi fuerit totaliter expeditus ab omni iniquitate: hec etiam eterna via est christi. Ipse enim ait. Ego sum via veritas et vita. Via est per quam spiritualiter gradimur. veritas est ad quam peruenire conamur. vita est qua in eternum fruamur. Vel (proba me) o (deus). i. examina (et scito cor meum). i. fac me scire ea que latent in corde meo. (interroga me). i. fac me inquirere et discutere. psciam (et cognosce). id est cognoscere me fac (semitas iusticie). i. cogitationes et desideria mea quo tendunt. (Et vide). i. fac me videre (si via iniquitatis in me est) id est aliqua latens culpa in mea voluntate vel actione (et) si aliquid in via mea inueneris quod tibi displiceat deduc me in vita eterna id est in via que ducit ad eternitatem. **Dico.**

Relictisque pector: deus quo moriente illuminata sunt tartara: quo resurgente sanctorum est mundus gauisus: qui ascendente angelorum et ultraiuit caterua: precamur tante glorie excellentem portum ut directi in via eterna illo tueamur brachio qui honorabiles amici tui gloriantur in celo. p. d.

Psalmus de cuiuslibet fidelis inter malos constituti deprecatione ad dominum ut a tentationibus et verationibus liberet eum.

ps. Cxxix.

Eripe me domine ab homine malo: a viro iniquo eripe me. Auctor psalmi, propheta dauid. Titulus. In fine psalmus dauid. Et est sensus: psalmus iste dirigens nos in fine. i. in christum: est dauid. i. ecclesie que hic loquitur. Materia: malicia huius mundi ac gemitus et oratio corporis christi inter malos constituti. Intentio: monere ad orandum deum contra omne malum. Sententia in generali, propheta in isto psalmo in persona ecclesie domini deprecatur ut a tentationibus et verationibus iniquorum liberetur: dicens in futuro iudicio vindictam super eos venturam qui pauperes nunc persequuntur. Inia in speciali: Ecclesia ergo inter malos quos ut supra dictum est perfectio odio odit gemens et laborans clamat (Eripe me) o (domine) ab omni (homine

malo) in se non solum visibili sed primo sed etiam invisibili sed diabolo. Diabolus dicitur homo in figura vni in euangelio: Inimicus homo fecit. vel secundum quosdam sicut paulus qui prius vocabatur sathlus dicitur a paula quam conuertit: ita diabolus dicitur homo ab homine quem ipse decepit (a viro iniquo) alijs sed homine vel diabolo (eripe me) ne mihi noceat. Eripe inquit ab istis ne cogar conformari eorum malicijs. qui etiam vir dicitur quod virilis foris est ad nocendum. Deinde quod liter mali persequuntur exequitur. impugnat enim bonos tripliciter sed corde lingua et manu. Et de corde premitur. dicens.

Qui cogitauerunt iniquitates in corde: tota die constituebant prelia.

Qui sed mali et iniqui (cogitauerunt) ex more (iniquitate in corde) et si in labijs quibus bona pretendunt et hec inimicicia occulta periculosior est quam aperta: facilius enim vita est aperta quam occulta: quod nulla pestis efficacior est ad nocendum quam familiaris inimicus. et hi tales (tota die). i. toto tempore sine intermissione (constituerunt) machinando et firmiter statuendo (prelia) verborum aut verberum quibus alios impugnet. Deinde subdit de persecutione a lingua. d.

Acuerunt linguam suam sicut serpentes: venenum aspidum sub labijs eorum.

Acuerunt linguam suam in fabrica malicie possuendo et preparando ad blande loquendum ut decipiant vel ad pungendum ut lederent (sicut serpentes) qui blandiunt lingua ut mordeant (venenum aspidum) quod est insaniabile. i. suggestiones preiudicis: est vel later (sub labijs eorum). i. sub verbis de labijs eorum procedentibus. Et bene dicitur sub labijs quod malicia eorum non manifesta est sed occulta. videntur amicitie verba habere sed plena sunt veneno mortifero. Deinde de persecutione a manu id est ope subiungit. d.

Custodi me domine de manu peccatoris et ab hominibus iniquis eripe me.

Custodi me o (domine de manu). i. peccatoris (peccatoris) antithetice et per excellentiam sed diaboli quod validus est ad nocendum et per multa fallit que nequeo per me precavere (et ab hominibus iniquis) ad nocendum paratis. i. a membris eius per quos confiat quod per se nequit facere (eripe me) ne mihi noceant non dico in causis seculi sed in via domini ubi modicum nocumens inducit magni detrimenti. Un subdit.

Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: abscederunt superbi laqueum mihi.

Qui cogitauerunt supplantare et decipere gressus meos quibus ambulabam in via dei et ab

strahere me ab ea p aliud qđ mibi pberet oc-
casionē ruine. **U**n subdit (absconderūt) ne p-
cipem z cauere z vt facilius me decipent z mi-
hi nocerent (supb) scz illi pctōres z iniqui (la-
queum). i. deceptionē seu insidias (mibi) z ad
capiendū me. nomine supbi totū corpus dia-
boli explicauit qđ bonis inuidēt bona que ha-
bent. sicut diabolus inuidet homini celū qđ
perdidit.

Et funes extēderūt in laqueū: iuxta iter
scandalū posuerūt mibi.

Et funes). i. pctā sua manifesta qđ mibi sua-
dent facere (extēderūt in laqueū) vt me allice-
rent ad faciendū silia pctā dicunt funes qz li-
gant homines z detinent captiuū vnde sibi li-
gant manus z pedes vt pñciaf in tenebras ex-
teriores z ostendit vbi extēderūt. d. (iuxta iter
scandalū). i. offendiculū z obicē (posuerūt mi-
hi) vt impingā scz dictū vel factū minus rectū
prebens occasionē ruine. **I**ter tuū pcepta dei
sunt vade ergo iter rectū nec excas a via dei. i.
a pceptis eius z non timebis scandalū nec ru-
es in laqueū qz in itinere nullū potest esse scā-
dalum sed iuxta viam pmissit deus poni ipm
cautū te facere volens ne tu a via recedas z ca-
das. **S**ed in his tentatōibz z piculis nihil re-
stat nisi clamare ad dñm. **I**ōqz ad hec omnia
pcauenda ego clamans.

Dixi dño deus meus es tu: exaudi dñe
vocem deprecationis mee.

Dixi dño deus meus es tu). i. in te solo tan-
quā in deo pñdo cui pñiū est succurrere cōfi-
dentibus in eo. **M**agna fiducia hoc dicit et si
enī est omnīū deus p creationē pñitū est de
eorz qui illi seruiūt et eo fruunt. **D**einde petit
dicens (exaudi dñe) custodiendo et liberando
me (vocem deprecationis mee) qua precor ma-
la depelli a me ne a via tua recedā z in laqueū
cadam. **D**.

Dñe dñe virtus salutis mee obumbra
sti sup caput meū in die belli.

Dñe dñe). i. verissime dñe non quales dñi
hoīes sunt tu es (virtus) z opifex (salutis mee)
id est qđ das vires salutis mee z pseuerantiā qua
sim salu. hoc dicit qz videbat picula z qđ dif-
ficile est pseuerare in longa via. q. d. tu das vi-
res pseuerandi vt pseuerando pueniā ad salu-
tem. et inde spero qđ tu es virtus salutis mee qz
(obūbrasti) per grām. i. quasi ymbra culum
fecisti cōtra estum tentationū (sup caput meū)
scz mentē meā pstando mibi refrigeriū (in die
belli) cōtra diabolū carnē z mundū ne mibi
pualeret estus tribulationū z tentationū. **S**z

adhuc nō sum securus z ideo.

Nō tradas me dñe a desiderio meo pec-
catorū: cogitauerūt cōtra me: ne derelin-
quas me ne forte exaltenf.

Non tradas me) o (dñe). i. ne pmitas me
tradi (a desiderio meo). i. p desideriū z p cupi-
scentiā meā (pctōri) scz homini malo vt diabo-
lo vt eis consentiā z desideriū pficiā. hoc ergo
ora quantū potes tu enī desiderio tuo facis lo-
cum diabolo. frena desideriū z nō cades in la-
queum qz (cogitauerūt) inimici (cōtra me) quō
callidius possint nocere. z ideo tu o (dñe ne de-
relinquas me) in manibz eorū z serua me a la-
psu (ne forte) de me victo z humiliato (exalten-
tur). i. triūphent z gaudeant ac de meo interi-
tu glorient hñtes de me suūz intentū qz sedu-
cto homine gaudent diabolus z sui. vnde ali-
bi exultabūt si motus fuero. **D**e ergo ymbra
alarū tuarū teget sed.

Caput circuitus eorū: labor labioz ipso-
rum opiet eos.

Caput). i. mens z capitalis intentio (circuitus)
vite (eorū) scz (labor labioz ipsoz). i. men-
daciū quo inducūt hoīes ad pctū p verba de-
ceptorū z dolosa. et recte mēdaciū dicit labor
sicut enī qui veritatē pfert facile et sine labo-
re loquit ita et qui mendaciū fingit multū la-
borare habet (opiet eos) qz hic in terra de sua
falsa et mendaci assertōne supant z pfundunt
et in futuro opiet eos i inferno sicut rbece ope-
rit captas aues z sic putens inferni claudet su-
per eos os suū. **E**t preterea.

Cadent sup eos carbones in ignē dei: ci-
es eos: in miserijs nō subsistent.

Cadent sup eos) hic in terra antequā veni-
at ignis eternus (carbones) scz ignis p cupiscē-
tie ire z luxurie z omnīū incēntuauicioz (z in
ignē). i. in illos carbones (deiciēt eos). i. deici-
(pmittes) z dicit idem carbones z ignē (z in mi-
serijs) huius seculi (nō subsistent) qz carentes
robore pñtis vite molestias nequaquā
ferre valent sed impatientes cadunt in iniqui-
tates z deficiūt quas miseria boni patiēter trā-
seunt. **I**n futuro etiā cadent sup eos carbones
gebēne et in ignem eternū deiciēnt et in mise-
rijs nō subsistent qz pena z miseria infernalis
est intolerabilis de quoz casu adhuc subdit.

Erit linguosus nō diriget in terra: virū
iniustū mala capient in interitu.

Erit linguosus) cui voluptas est loqui nec
attendit quid loquat (nō diriget) ad viam re-
ctam z ad faciendū bona nec pficiet (in terra)
id est in hac vita. qz vt dicit **B**rego. multiloqo

quisque seruans rectitudinem iusticie tenere ne-
quaquam potest. Et ut dicit salomon. In multilo-
quio non decet peccatum. Seruus ergo dei qui vult
dirigi magis oportet audire quam loqui. nam si quis
etiam vera dicat sed preter necessitatem vir lin-
guosus est. nec tamen non diriget vir linguosus sed
et mala capiantur virum iniustum in interitum omnis
linguosus iniustus est quia illius qui non refrenat
linguam suam vana est religio. unde enim non refre-
nat malum locutionis inde derivat ad malum opus
Quem mala nunc capient ad interitum quia in mi-
serijs non subsistit sed deficit bonum vero non ad
interitum quia flagellat dominus filium quem recipit. Sed
et de futuro.

**Cognoui quia faciet dominus iudicium inopis:
et vindictam pauperum.**

Cognoui ego (quia) tandem (faciet dominus) et si
modo non facit (iudicium inopis) qui esurit iusti-
ciam querit et pulsatur ipsum ditando divitijs spi-
ritualibus et eternis. beati enim qui esuriunt et sitiunt
iusticiam quam ipsi saturabuntur et faciet etiam vindi-
ctam vel causas (pauperum) spiritu. i. humiliu
non relinquens eorum iniuriam impunitam sed pu-
niens oppressores eorum quos nunc mala producit
ad perditionem. et si boni modo affliguntur et pressu-
ras patiuntur appebit gloria eorum cum apparue-
rit caput ipsorum. Unde sequitur.

**Ueritatem iusti confitebuntur nomini tuo:
et habitabunt recti cum vultu tuo.**

Ueritatem iusti confitebuntur confessione lau-
dis (nomini tuo). i. laudabunt nomen tuum et hic
inter gratia quod laudabile est et maxime in fu-
turo ubi dum iudicium et causas eorum facies ni-
hil suis meritis sed tue misericordie tribuent (et ha-
bitabunt recti) qui recte viuunt et bona sua non
sibi sed tibi tribuunt (cum vultu tuo). i. cum pre-
sentia tua: manifesta tua visione profuerunt et
faciem tuam in celis clare videntes quia deum si-
cuti est videbunt et tunc decurso sudore finitisque
laboribus phreni leticia implebuntur et in domino si-
ne fine gaudebunt.

Oratio.

**Uirtus salutis nostre deus defende ecclesiam
tuam a dissidentium veneno mortifero ut a te ob-
umbrati nunquam obligemur a laqueis inimici.
Per dominum.**

**Psalmus de oratione fidelis et perfecti
contra mala huius mundi et specialiter ut
a peccato lingue preseruetur et a pena debita li-
beretur.**

ps. Cxl.

Domine clamaui
ad te exaudi me: intende voci mee cum
clamaui ad te.

Auctor psalmi propheta dauid. Titulus psal-
mus dauid vel oratio ipsi dauid. i. christo attri-
buitur qui factus est secundum carnem filius dauid
loquitur enim hic christus totus siue propheta in vo-
ce ipsius quoniam in persona capitis quoniam in persona
membrorum ubi unusquisque tanquam herens in
corpore christi agnoscat suam vocem. Materia: ora-
tio contra mala huius mundi et singulariter con-
tra malum et peccatum lingue de quo mentio habita-
ta est in psalmo precedenti. Intentio ut homo qui
alias exptus est per linguam se peccasse vel ad
hoc peccatum penum esse peniteat et ad deum cla-
met ut sic a recidivo per deuota orationem preserue-
tur et a pena debita liberetur. Sententia in gene-
rali propheta in isto psalmo petit suam orationem ex-
audiri et a peccato lingue et a pena pro eo debita in
presenti et in futuro infligenda preseruari. Sen-
tentia in speciali: in persona ergo corporis sui quod
est ecclesia dicit. O. (Domine clamaui) non remisse
oravi iam diu (ad te) corde et ore deprecando et
ideo (exaudi me) petitionem meam adimplendo.
Quia longe sumus a deo clamamus non tam so-
no vocis quam intensio et affectio cordis. La-
mor enim noster ad deum ipsum est desiderium et
unusquisque quantum amat tamen clamat. Nec suf-
ficienter semel clamare ad dominum manet enim tribu-
latio ecclesie usque in finem seculi et ideo subiu-
gitur (in tende voci mee) id est diligenter audi
ut exaudias (cum clamaui ad te) iterum et quo-
tienti quia quod non diu finita est tribulatio. Nota
per verba trium temporum scilicet clamaui exaudi cla-
maui innuit omni tempore esse orandum et pro pec-
catis preteritis dimittendis et presentibus delendis et
futuris cauendis. Et o domine.

**Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu
tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.**

Dirigatur de ara cordis (oratio mea) igne
charitatis incensa. i. recta ad te veniat non ha-
bens aliquas sordes aut vicia aut cogitationes
malas (sicut incensum). i. bonus odor (in conspec-
tu tuo) ut quemadmodum suavis incensum odor est
gratus et delectabilis sic mea oratio tibi placi-
ta fiat et acceptabilis (et eleuatio manuum mea-
rum) ad te in oratione vel operatio mea bona que
fit pro eternis sit tibi (sacrificium vespertinum). i.
placeat tibi ut sacrificium quod in veteri lege offe-
rebatur vespere quando occidebatur agnus quod
erat acceptabilius quia erat figura veri sacrificij
scilicet passionis christi quod in vespere et fine mun-
di oblatum est et super omnia placuit patri. hoc pro-
prie ad caput videtur pertinere qui in sua passio-
ne pro persecutoribus dignatus est orare. O felix

oratio que pñre directa de ardenti corde tan-
quam de ara sancta incensum ascendit. Ipse
eniam declinante iam die in vespere in cruce
manus expandens sacrificiū obtulit qz tunc
animā deposuit. Illud sacrificiū vespertinū fe-
cit in resurrectione munus matutinū. Et o pie
redemptor vt merear digne inuocare te.

Pone dñe custodiā ori meo: et ostiū cir-
cumstantie labijs meis.

Pone) o dñe custodiā ori meo) tanquā por-
tam ne verba noxiā vel incōgrua seu ociosa et
inutilia effundā. Os enim quod deum inuo-
cat aperiri debet deo et claudī diabolo. aperiri
debet in oratione et claudī in vana locutione.
Sed qz in silentio offendit si a iusta locutione
lingua indiscrete reprimat recte subiungit (et
ostiū circumstantie) et pñentie (labijs meis) vt
nō nisi oportune aperiatur vel claudant et mo-
derate loquant qñtū os discretū et cōgruo
tpe vox aperiat et pgruo tpe claudat: sicut osti-
um domus vel camere modo aperitur modo
clauditur. pñt necessitas exigit vel requirit. vñ
Salomon. tps tacendi et tps loqñdi. Et

Nō declines cor meū in verba malicie:
ad excusandas excusatiōes in peccatis.

Non declines). i. declinari et labi pñtias
o deus (cor meum in verba malicie). i. ad pñ-
rendū maliciose cōposita scz (ad excusandas)
et defendendas (excusatiōes) que fiunt (in pec-
catis) excusandis. i. vt pñt acriter defendā pec-
cata mea excusatiōibz falsis annectens pecca-
ta peccatis. **I**n infelicitissimū hōim genus qui
peccata excusamus dicentes: victus sum a na-
tura: ego nolebā peccare scz vicit me caro mea:
Illa mulier venit ad me ipsa me vocauit: ipsa
me tetigit: ipsa mibi illud dixit. vel imputantes
mala fato seu stellis aut tpi vel necessitati. Et
p quo deberemus penitentiā agere et dicere
dñe ego peccaui excusamus et iungimus pec-
cata peccatis. et sicut adam et eua in verba ma-
licie declinamus.

Cum hōibz opantibz iniquitatē: et non
cōmunicabo cū electis eoz.

Cum hominibz opantibz iniquitatē) id est
sicut excusant hoies qui opantur iniquitatem
ex cōsuetudine malicie. **I**niqui enī incessanter
in peccatis excusatiōes inquirūt qui laudari
ab hominibz cōcupiscunt: vñd fit vt tardius
peniteant. **A**t cōtra: sancti viri qz de se humi-
lia sentiunt accusare semetipsos nō erubescūt:
recte ergo subiungitur (et) si hoc fuerit (nō cō-
municabo) cōsentiendo. i. nō ero socius (cum
electis eoz) scz opantium iniquitatē quia nō

me iustificabo nec peccata defendam. **S**icut
dñs habet electos suos ita diabolus et mem-
bra eius habent electos suos. **E**lecti eoz sunt
qui se iustificant ceterosqz despiciunt et pecca-
ta sua defendūt: ista sunt ppria electorū seculi:
nō pauperum christi. vñd bene et electi et eoz
rum vocantur qz in eo qz sanctos se simulant
quasi electi vident in eo vero qz carnaliter vi-
uunt veraciter eoz sunt. **C**um illis nō cōmu-
nicabo sed ab eoz pñeratiōne vita et moribz
discordabo qz illi exteriora appetunt: ego inte-
riora cōcupisco. illi laudes adulantiū querūt
ego increpatiōnes iustorū diligo. vñd sequitur
Sed potius

Corripiet me iustus in misericordia et incre-
pabit me: oleum autē peccatoris nō im-
pinguet caput meum.

Corripiet me iustus in misericordia) nō in odio
(et increpabit me) cum vino increpatiōnis in-
fundendo oleū misericordie. **E**t bene in misericor-
dia: non enī est hec correptio ira sed misericordia.
nō est pñurbatio furoris scz zeus amoris. char-
ritas hec facit nō crudelitas (oleum autē pec-
catoris). i. falsa laudatio adulatoris et simula-
ta dilectio que mentes a rigore virtutis emol-
lit ad noxiā (non impinguet). i. vnguet (caput
meum). i. mentē que principale est in hōie si-
cut caput in corpore. i. nō me demulceant et dele-
tent fauor adulantis ad excusandū peccati:
vel ad pñrbandū ad peccati consensum. q. d.
malo me iusta increpatiōne repñbendi qz blan-
da adulatiōne decipi. **S**ed tñ de ipis peccato-
ribz qui enī mala sua defendūt et foris glori-
am querūt nō est desperandū qm p illis san-
cta orat ecclesia. vñ et subiungit.

Quoniam adhuc et oratio mea in bene-
placitis eorum: absorpti sunt iuncti pe-
tre iudices eoz.

Quoniam adhuc) futurū expecto (et oratio mea)
erit (in beneplacitis eoz) cum cōuersi fuerint
ad dñm. i. veniet tempus quo placebit eis ora-
tio mea vt bene placeat eis orare qd nunc oro
et ipi peccatores inde pñficient et orabunt pro
eternis sicut et enī ipi (iudices) et electi (eoz)
id est potētes et docti qui pñcipiant inter eos
tanqz iudicantes de moribz et sententias pro-
ferētes (absorpti sunt) et nihil reputati qui per
se aliud videbant (iuncti petre) id est compa-
rati christo quia sapientia christi stultam fecit
sapientiam huius mundi. **E**t (absorpti sunt)
id est incorporabunt (iuncti) id est sociari (pe-
tre) christo. **E**t ipi tandē corrigentes se a sua
malicia.

Audient verba mea quoniam potuerunt
sicut crassitudo terre erupta est super ter-
ram.

Audient aure obedientie et acceptabunt (ver-
ba mea) euangelica et conuertent ad christum (quo-
niam) ipsa verba mea (potuerunt) id est poten-
tiam habent et preualuerunt verbis eorum. preualuit
enim verbum dei in sapientibus et iudicibus mul-
tis unde secutum est quod martyrio coronati eccle-
siam fruge virtutum secundiorum reddiderunt (et si-
cut crassitudo) seu pinguedo (terre) latens sub
eius superficie (erupta est) sursum et dispersa (su-
per terram) et preualens fertilitatem producit et fru-
ctum. nam sicut de rebus contemptibilibus et ab-
iectis quandam pinguedinem accipit terra sic
ex eo quod contempsit hic mundus accepit cras-
situdinem sancta ecclesia ut inde seges eius fer-
tilis pullularet.

Dissipata sunt ossa nostra secus infer-
num: quia ad te domine domine oculi mei in te spe-
raui non auferes animam meam

Dissipata sunt id est a sua fortitudine disso-
luta et tribulationum et tentationum vehemen-
tia (ossa nostra) id est interiora et fortiora no-
stra seu virtus mentis nostre que per ossa in qui-
bus robor corporis est designatur (secus) id est
prope (infernum) tanquam simus in periculo
intransandi infernum: dicta autem fragilitate ho-
minis ad diuina remedia confugit ecclesia di-
cens sed (quia ad te domine domine) verissime et eter-
ne qui es spes et fortitudo mea sunt (oculi mei)
interiores tanquam ad preceptorem et adiutorem
meum directi et in te fixi. plus figo oculos in
promissis tuis quam in persecutorum minis. noui enim
quid pro me passus sis et quid promiseris et per
hec secure (in te speraui) non in alio et ideo (non
auferes). id est auferri promittas per culpam a te vel
a bonis tuis (animam meam) et si corpus patiar
Anus sum tu me salua: hoc ideo petit quia scie-
bat multos aduersis cedere. Non auferas ani-
mam sed potius.

Custodi me a laqueo quem statuerunt
mihi: et a scandalis operantium iniquitatem.

Custodi me a laqueo quem statuerunt mihi
(hi). id est a deceptione quam mihi pretenderunt illi
qui me persecuti sunt. hoc est ab occultis insi-
diis ubi esca ducit ad laqueum (et a scandalis
operantium iniquitatem). id est a manifestis pertur-
bationibus et nequitiis in dictis vel factis. pec-
cantes enim aperte dant alijs offendiculum et
occasionem ruine. per laqueos et scandala no-
tat totius mundi mala. laquei enim sunt blandi ne-
fas scilicet carnis desideria et amor seculi et si per

hos diabolus non proficit ad perturbatores et
scandala se conuertit que per inquietos mouet:
De inquam custodi sed

Cadent in rhetiaco eius peccatores:
singulariter sum ego donec transeam.

Cadent in rhetiaco eius scilicet diaboli vel
iniquitatis id est in insidijs paratis ad capien-
dum homines sicut rhete ad capiendum feras.
(peccatores) de vicio in vicium ruentes qui us-
que eo sunt peccatores ut sic vitam istam ament:
quia eam vite eterne proponant. **E**t merito cadent
qui enim amat alteri inferre periculum peribit
in illo. **Q**uod autem dixit laqueum hoc nunc vo-
cat rhetiaco. laqueum scilicet quia ligat: rheti-
aco quia vero retinet. et cum talibus non vult iste
combinari unde addit (singulariter sum ego)
qui in una spe subsisto consortia eorum fugi-
endo et consensum cum eis non habendo et sic
dolos caueo (donec) ut viator (transeam) inof-
fense gressu huius mundi viam. **E**t (donec tra-
seam) de presentis vite ad seculorum requiem et de spe ad
speciem vel in persona christi secutus ait (singula-
riter sum ego) tunc passionis (donec transeam) de
hoc mundo ad patriam. **S**olus remaneo. solus
patior. discipuli defecerunt fugerunt et me solus
reliquerunt et unum solus latrone lucratus sum
hinc est quod ipse ait. **N**isi granum frumenti etc. **S**i
autem morieris etc. **E**t iterum cum exaltatus fuero.

Oratio.

Pone domine custodiam ori nostro ne inania per-
feramus ut misericordia tua correpti ab omnibus ini-
quitatum scandalis pregamur. Per dominum.

Psalmus de oratione christi vel fide-
lis in magna afflictione positi per sua libe-
ratione ab omni malo et tribulatione.

ps. Cxli.

Voce mea ad do-
minum: clamaui: voce mea ad dominum
deprecatus sum.

Auctor psalmi propheta dauid. **T**itulus in-
tellectus dauid cum esset in spelunca oratio et
est sensus hic est intellectus dauid id est totius
christi quem habuit cum esset in spelunca id est
in hoc seculo vel in carne vel in sepulchro et est
hic oratio ad quam monet. **Q**ui ergo in pre-
cedenti psalmo clamauit hic etiam in persona to-
tius christi quasi de spelunca ad dominum clamat
Dateria: oratio per liberationem ab omni malo et
tribulatione. **I**ntentio: monere ad orandum inter
mala huius mundi et pericula. **S**ententia in ge-
nerali propheta in isto psalmo in persona christi vel
cuiuslibet fidelis in magna afflictione existens